

Ha őszül a haja
ne használgon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti szíriét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca
sarkán. 12445

Feltűnést keltenek
TITANIA gyors-
gőzmosógépek
az előbbihez képest 1/3 idő
alatt
a ruhát hófehérré.
Minden gépet próbára
55 koronától feljebb.
Képviselek keresetnek.:
Bizonyítványok, prospek-
tusok ingyen. 12607
TITANIA-művek, Wels 179
O.-Oesterr.

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda.
Téli és nyári gyógy-
hely. Természetes forró-
meleg kénforrások.
Iszapfürdők, iszapboro-
gatások, massage, viz-
gyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádfürdők, gyógyviz-
szuszák. Olcsó és gondos penzió. Csuz, köszvény, ideg-
bőrbajok, lakás, ellátás felől kimerítő prospektust küld
ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt.
Erősítőeszer gyengélkedők, vérszegények és
lábadozók számára. Ltvágygyerjesztő, ideg-
1906 erősítő és vérjavító szer.
Külföldi 5800-nál több orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcelona.
Vásárolható a gyógyszerárakban fülletes üvegekben
4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Akar-e szép lenni?
Akkor ne használgon mást, mint a legjobb-
nak általában — elismert —
Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot,
a melytől rózsás, üde, selymes arczbőrt nyer, eltüntet a
ránecokat, szeplőt, mífoltot, pattanásokat, stb.
Nyaralásnál a legkényesebb talaj-
vizet is megpuhítja. Kiváló hámszer torok-, szemgyul-
ladás, izadás és szájbőr ellen. A fogak fehéritése és
épendtartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint
univerzális hámszer gyermekápolásnál és háztartás-
ban a legjobb lelkiismerettel ajánlható.
Egy doboz ára 30 és 75 fillér.
Rogátsy-féle borax-erém 1 K, borax-szappan 80 f.,
borax-póder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér.
ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája,
Budapest, VII., ker., Rákóczi-út 10. szám.

Míg eddig a régi bürbetegek, a legkülönbözőbb súlyos
idegbajok (neurasthenia, vitustancia), a sápkór, a női
arozot eléktelenítő pattanások s a női nemi szervek
folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek
kezelésénél csak érékú idegen vizre voltunk utalva,
addig újban 12823
a PARÁDI ARSEN vízben
vastartalommal
olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsenavas viznél
(Roncegno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s
manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyek fel-
karolják s a fogyasztók egész serege dícséret hátaait, hazánkban
csaknem kizárólagos keresletnek örvend.
Egy postálós (7 palack) parádi arsen vastartalmú gyógyvizet
Magyarországi összes postaiállomásra 6 korona 50 fillérért
bérmentesen szállít.
Főraktár: **ÉDESKUTY L.** és kir. udv. szá-
116, BUDAPESTEN.
K ató minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben.

FÖLDES MARGIT CRÈME
LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ
SZER

Kleinert's
THE BEST
KLEINERT
AMBASSADOR
Önkénytes ajándék
azoknak a hölgyeknek, a kik a Kleinert-féle iz-
asztó-lapokat kipróbálni akarják. Kleinert-féle
«Gem» (legfinomabb gummilappal). Kleinert-féle
«Ambassador» (legjobb trikot-izasztólap),
Kleinert-féle «Featherweight és Beauty»
(legfinomabb szövét könnyű gummidörzszel).
Ennélfogva teljesen ingyen ajánlunk 300
pár jóllismert Kleinert-féle harisnyatartót
(páronként 2 kor. értékben) annak a 300
hölgynek, a kik legkedőbb 1908 július 20-ig a fenti
izasztólapokról, melyek véleményünk szerint
a legjobbak és legmegfelelőbbek, értesítésüket
hozzánk beküldik. A választ Kleinert Company,
Wien, I., Wollzeile Nr. 9. címre kérjük. A le-
velek beérkezési határideje 1908 július 20.
Oly értesítések, melyek a mi izasztólapjaink egy-
más fölötti előnyeit részletezik, elsőbbségben ré-
szesülnek azokkal szemben, melyek nem egyéb,
mint pusztán elismerőlevelek. Ezen izasztólapok
minden elsőrendű üzletben kaphatók. A 300 pár
harisnyatartó az év augusztus havában lesz szét-
küldve. A 300 nyertes hölgy neveit betekintés
céljából készenlétben fogjuk tartani.
I. B. Kleinert Rubber Co., New-York
London, Páris, Hamburg, Wien, Milánó, Brüssel.

Rozsnyay vasas china bora.
Igen hatásos vérszegénység, sáp-
kor, neurasthenia eseteiben. Egy
1/2 literes üveg ára 3.50 kor.
A Rozsnyay-féle
vasas china bor
egyike a legelterjedtebb és leg-
hatásosabb gyógyboroknak.
A külföldi készítményeket feltu-
mulja. Vérszegényeknek különö-
sen ajánlható 12475
Kapható:
minden gyógyszerárban.
Továbbá a készítőnél:
Rozsnyay Mátyas Gyógyszer-
árában Aradon, Szabadság-tér.

D. FÉVRE-féle szódavízkesztő gép,
melylyel bárki folyton könnyen a legtisztább,
friss, egészséges és olcsó kellemes üdítő ita-
lokat, szódavizet, mentesítve szódavízre, bá-
rmilyen gyümölcs-ágyó-gazdász, kórt (kósmaras
tej), szénsavas hideg teát nyáron megvesztel-
teltion egészséges hűlítő itat, pezsgőbort, pezsgó-
limonádét, spritzer, stb. készíthet. A szénas-
vegytisztá. A kezelés egyszerű, kényelmes. Or-
vosok által rendeltetik.
12 18 24 30 deciliter tartalommal
8. — 10. — 12. — 15. — 18. — forint.
A készítéshez szükséges kútnó minőségű bor-
kősavat, 500 grm. és szódabicarbonát 600 grm.
tartalommal önmagá ára frt 1.70
E. Theissler Páris, a valódi FÉVRE-féle szó-
dávízgépék egyedüli készítője. — Egyesült fő-
raktár Magyarországon:
Kertész Tódornál Budapest, IV., Kristóf-tér
nagyban és egyenként. Nagy kópas nyári és
sportárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Sporteszköz, háló- és kötélgyártó ipartelep.
Tennis- és tornaterék
teljes berendezése. — Tánclászkák, függőgy, tu-
ristaszák, lóháló, tekejáték, kerti butor,
ponyva, zsák és zsinór legelőcsőbb beszer-
zési forrása:
Seffer Antal Károly-utca
Budapest, Központi városkás épület.
Képes árjegyzék
kivánatra ingyen.
Telefon 15-5
Alapítva 1878.

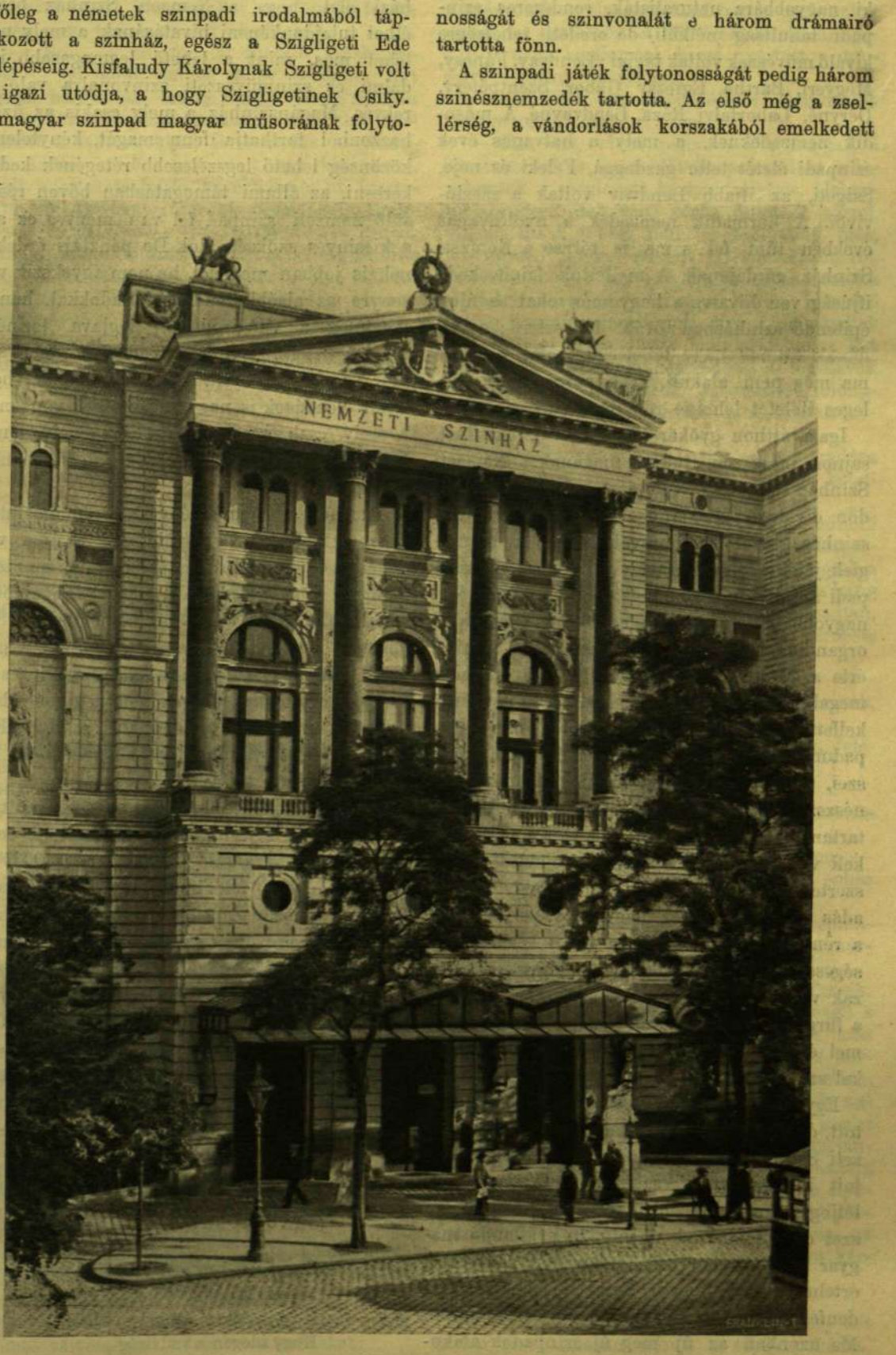
**ÚJ REGÉNYEK ÉS
ELBESZÉLÉSEK**
PEKÁR GYULA
ATALANTA CSÓKJA
és egyéb elbeszélések.
Ára füzve 4 K.
MURAI KÁROLY
ELJEGYZÉS MENYASSZONY NÉLKÜL
és egyéb elbeszélések.
Ára füzve 4 K.
PIERRE LOTI
AZ ÉBREDŐK
REGÉNY
Fordította dr. König György
Két kötet. Ára füzve 4 K 50 f.
Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapesten, VI. ker., Andrássy-ut 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

Előpatak
gyógyfürdő
Kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor, vese,
hólyag és a méh hurutos bántalmainál, máj-
és lépajajknál, köszvény és oszánál, altesti
pangásoknál, valamint bármely az idegesség
alapján fejlődő betegségekben. A nagybíró előpa-
taki gyógyvizek orvosi javaslat szerinti ivással összekötve
a megfelelő és itt fellátható kiegészítő gyógyászati eszközökkel (meleg
és hidegfürdők, vízgőyintézet, kezelés, massage, svédorna,
diétikus étrend) rendkívül kedvező eredményt ma-
tut fel. Fürdő-idején: május 15-től szeptember 15-ig.
Vasúti állomás: Földvár és Sepiszentgyörgy, honnan állomá-
oleso kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos.
Az elő- és utóidejében (május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól
szept. 15-ig) a gyógy- és szendijának fele fizetésű. Lakások
30%-al-ellátás is sokkal olcsóbb. Az előpatakú ásvány-
víz, mely a szénasvív, évszázadok óta ismert és közismert
lyet foglal el, mint gyógyvizek, hánál is használható és
üdítő, kellemes ital tisztán vagy borral vegyítve, nagy
keveltségnek örvend. Ithon és a külföldön évenként egy millió
palacknál több kerül forgalomba. Székiudis hely Előpatak, de
kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.
Prospektust kívánatra ingyen küld
az igazgatóság. 12192

VASÁRNAPI UJSÁG
29. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ FŐMUNKATÁRS
HOITSY PÁL. MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JULIUS 19.
Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
Előfizetési feltételek:
Egész évre ----- 16 korona. A «Világkronika»-val
Félévre ----- 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel
Negyedévre ----- 4 korona. több.
Külföldi előfizetésekhöz a postallag meg-
határozotti vitelű is csatolandó.

A NEMZETI SZINHÁZ.
Fölépítése egykor nemzeti ügy volt; az
egész nemzetre kiterjedő, évek hosszú
során át érlelődött mozgalom eredménye-
kép emelkedett fel a régi Kerepesi-úton az a
klasszicizáló stílusú, egyszerű, szinte sze-
gényes épület, mely most már végérvényesen
halálra van ítélve. Olyan emberek küzdtek
létesüléséért, mint Széchenyi, Fáy András,
Földváry Gábor s a kornak legjelesebb írói,
étükön Vörösmartyval. Ma pedig, hogy elha-
tározták lerombolását és újra épülését, alig
hallatszik hang, a mely elparentálná a magyar
színház és színhadi irodalom legnevezetesebb
eseményeinek e tisztos tanuját és színhelyét.
Budapest gyors átalakulásának annyi törté-
nelmi nevezetességű épület esett áldozatul,
hogy szinte érzéketlenné váltunk már azok
iránt a kegyeletes érzések iránt, a melyeket
egy-egy ily épületnek bontó csákány alá kerü-
lése idéz föl. A Nemzeti Színházban is csak
a közönség, a színművészet és a színhadi
technika mai viszonyainak meg nem felelő,
rozant régi falakat látjuk, nem pedig azt
a helyet, a melyet nagy hazafiak lelkes buz-
galma, nagy költők megszólalása és nagy zsi-
nések tehetségének kifejlése szentelt meg.
Sehol nem találjuk azt az érzést, a mely
annak idején Lukács Györgyöt, a becsületos
szegény napszámos-embert vezette, a mikor
hazafias lelkesedésében hetekig ingyen hordta
a téglát a színház építéséhez. Szeretjük emle-
getni nemzeti hagyományainkat, de nincs meg
bennünk az a ragaszkodás külső megjeleni-
tőkhöz, a mely a francziákkal fentartatja a
Théâtre Français ősi épületét csak azért, mert
egykor Molière s más nagyok lába nyoma
illette.
Pedig a magyar színház itt fejlődött nagygyá,
a magyar dráma itt erősödött európai szín-
vonalra a Nemzeti Színház régi épületében.
Mikor 1837 augusztus 22-ikén megnyitották,
voltak kitűnő színészek, de nem volt kialakult
játékstílus és nem volt műsora sem. A meg-
nyitó előadáson is, Vörösmarty prólogja mel-
lett, idegenből fordított darabot voltak kény-
telenek adni s aztán is csak néhezzen tudott
műsora kialakulni. Kisfaludy Károly darabjait
adogatták, Vörösmarty pathetikus drámái és
fantasztikus vigjátékai voltak a legnevezetesebb
eredeti újdonságok, de azért főrészben a külföld

A BUDAPESTI NEMZETI SZINHÁZ HOMLOKZATA MAI ÁLLAPOTÁBAN.

A NEMZETI SZÍNHÁZ ÉPÜLETE, MELYE A NEMZETI SZÍNHÁZ KÖLTÖZNI FOG.

ki, nagyobbára naturalisták, rendszeres szinpad tanultság nélküli, de eredeti tehetségre kiváló művészek voltak tagjai: Lendvay, Fánecy, Megyeri, Bartha, Egressy Gábor, Szentpétery, Déryné, Laborfalvi Róza, Lendvayné. A második nemzedéknek, a mely a hatvanas évek szinpad életét tette gazdaggá, Feleki és neje, Szigeti, az ifjabb Lendvay voltak a zászlóvivői. A harmadik nemzedék a nyolcvanas években tűnt fel s ma is törzse a Nemzeti Színház gárdájának. A mellettük felnövekedő ifjúság van hivatalos hagyományokat az újon építendő színházban tovább fejleszteni; e gárdának vannak nagy tehetségű tagjai, de képe ma még nem alakult ki annyira, hogy előleges ítéletet lehetne róla mondani.

Igazi, itthon gyökerező, eredeti játékmódot, sajnos, maig sem tudott magának a Nemzeti Színház teremteni. Vele járt mindig a külföldön divatozó játékmódokkal: a bécsi Burgszínház szavaló modorával, később a mainin-giek játékmódjával, a melylyel ma az új szinpad áramlatok küzködnek. A mi pedig a legnagyobb hiány, nem honosult meg semmiféle organikus tradíció a rendezés terén. E miatt érte a Nemzeti Színházat a legtöbb támadás megalakulása óta s a legtöbbször is gyakran kellett sajnálnunk, hogy legelőkelőbb szinpadunknak vannak igazán első rendű színészei, akadnak jó eredeti darabjai is, de a színészszel és drámaíróval csak ritkán tud lépést tartani a rendező. Az új házban ennek meg kell változni, mert a színház fejlődése világ-szerre abban az irányban halad, hogy az előadás sulyának mind nagyobb része megy át a rendezőre. Ennek hiánya miatt kezdett kétségessé válni legújában a budapesti színházak versenyében a Nemzeti Színház elsősége a fűgőbb, tanulmányosabb s több szakértelemmel és önállósággal vezetett magán-színházakkal szemben.

Egy időre ez az elsőség kétségessé válhatott, de vissza kell okvetlenül szerezni. A Nemzeti Színháznak, mint az állam által fentartott intézménynek csakis az adhatja meg a létjogát, hogy a tisztá, magasabb rendű művészet otthona marad. A míg más állandó magyar színház nem volt Budapesten, addig volt értelme annak, hogy a Nemzeti Színház mindenféle műfajú és színvonalú darabokat adjon. Ma azonban az új meg új szinpadok alakulása révén annyira differenciálódott a szin-

házi élet, hogy a Nemzeti Színház békén élhet tulajdonképeni hivatásának, a mely nem lehet más, mint a lehető legmagasabb irodalmi és színművészeti színvonalra való törekvés. Magán-színház, a mely csakis az üzleti hasznóból tarthatja fenn magát, kénytelen a közönség lehető legszélesebb rétegének kedvét keresni, az állami támogatásban bőven részesülő nemzeti szinpad fel van mentve ez alól a kicsinyes szükség alól. De pénztári érdekeinek is jobban megfelel, ha nem igyekszik versenyezni az alsóbb rendű szinpadokkal, hanem lehetőleg a világirodalom legjáva természet adja a lehető legjobb előadásban, mert ma már vagyunk annyira kultura dolgában, hogy ilyen előadások is nagy közönséget vonzanak, a mely csak gyarapodhatik s a melyen nem kell osztzkodni az operett és bohózat-színházakkal.

Ezeknek a követelményeknek hangoztatása most aktuális, a régi épületből az újba való átmenet idején. Most majd eliesik az az utolsó kifogás, a mely eddig a régi színház-épület alkalmatlanságát toltá mindig előtérbe. S a mostani átmeneti idő a legalkalmasabb a színház összes viszonyainak újra szervezésére, hogy a bizonyára a képzelhető legjobb fölszerelésben építendő új épületbe a képzelhető legjobb előadások tartására.

A régi színház nemsokára csak a múltnak emléke lesz; kívánjuk, hogy a múltnak emlékévé váljon az a sok panasz is, a mely az utóbbi időkben felhalmozódott. Ezek a panaszok is a közönségnek a színház sorsa iránti érdeklődését bizonyítják, alapjuk az a még mindig eleven tudat, hogy a Nemzeti Színház első rendű nemzeti kultur-intézményeink egyike. S annak is kell lennie, hogy betölthesse feladatát: a magyar szinpad és dráma szellemének fölemelését az igazi művészet felsőbb régióiba.

DEBRECZEN.

(Szabolcska Mihálynak.)

Zengő versben panaszkodik
Kedves Miska bátyám,
Hogy másképp áll már a világ,
Hogy idegen a vadvirág
A Nagyerdő táján.

Hogy a lányok, hogy a híres
Debreczeni lányok
Se olyanok már mint régen,
Mint mikor járt verőfényben
Kigyulmed utánok.

Hogy a jókedv, nótázó kedv
Immár sehol sincsen,
Nagyharang is másképen zúg,
Vadgalamb is másképen bűg —
Mégváltozott minden.

... Pedig van ott nótázó kedv,
Elhíhet bátyám
S mélyében a Nagyerdőnek
Színes, szép álmok szövődnek
Este borulásán.

Vannak most is szép leányok
Nevetők, szelidek,
De ezek most másra néznek,
Mást keresnek, mást ígéznek
S nem látnak meg minket.

Dalos szó, virágos ablak —
Ma is épen úgy van,
Során faragott padoknak
Verseket ma is faragnak
Nagy kollégiumban.

Mert örök az Ifjúság! És
Rózasakosorút fon —
De az emberek változnak,
Kopnak, fogynak, maradoznak
Künn az életúton.

Azért hogyha már a szive
Nem ver sebesebben
A virágos erdő táján —
Kedves bátyám, Miska bátyám
Csak magára vessen.

Farkas Imre.

ÁRNYAK.

Jönnek az árnyak vad vihózással
S körülállják az asztalomtat,
Mérget kevernek az italomba,
Beránczolják a homlokomtat
S aztán elszállnak lopva, suhogva.

Szemem tüzel, a vérem, az éget,
Vörös lángok lövellnek elő,
Rikoltoznak a csókos leányok...
Mánap az élők reggele jó
S arczomon szaporodnak a ránczok.

Fodor Viktor.

A FRANCZIA EZERES.

Elbeszélés.

Irta Szűts Dezső.

Sárga város főutcáján zökkengette robogott egy bérkocsi. A benne ülő férfi kíváncsian tekintgette a kanyargós utca házaira, élénken nézegette a boltokat, olvastatta a felirásokat, ezégeket, s néha mosolyogva bólintott, mintha mondaná:

— Megint egy ismerős név. Mind megvan, a kiket itt hagytam. Ez a város azóta nem változott. Mi lesz itt most?

Valóban, Sárga városban csak a levegő változott évtizedek óta, de talán az is ugyanaz volt, csak elszaladt a síkságra s onnan felülvisszatért. A fiúk ugyanazokat az iskolákat látogatták, a hol apáik tanultak, azokat a házakat esengették fel, a melyeket az öregek ifjú kortukban, csak az utca gránitkövei koptak el a föltötte haladó nemzedékek lépései alatt. Minden a régi ben volt s mégis Sárga város lakói meglepődtek, boldogok voltak, mert nem volt semmijük, de adósságuk sem. Nyugodtan éltek, becsületes munkával kereste mindenki a kenyerét, a kereskedők jó árú adtak, az iparosok megdolgoztak a nekik fizetett pénzért, az ügyvédek erkölcsi sikerekre törekedtek, az orvosok a betegséget gyorsan

gyógyították, a hivatalnokok pontosan elvégezték kötelességeiket. Olyan volt a város, mint egy régi család háza, a melynek csöndjében csak a pókok szövögették hálójukat. A pókok a közszállítók voltak s derekasan meghiztak a kövekből, gyertyából, papírból, a mit szállítani elfelejtettek. E mellett a legyeket élni hagyták.

Ébbe a városba érkezett egy idegen, a ki hiába keresett egy ismerős arczot a délelőtti napfényben sétálók között. Nem ismert meg senkit, de az egyik sarkon két férfi felismerte. A két szóke, magastermetű sétáló megállott. Majdnem egyformák voltak, testvéreknek látszottak, csak a vékonyabbiknak görnyedt testtartása, rendetlen öltözéke, a másiknak fölényes megjelenése, előkelő tartása mutatták, hogy külsőleg hasonlítanak ugyan egymáshoz, valójában a vékonyabbik függ a másiktól. Ez köszönt a kocsin ülőnek s halkán mondta a mellette állónak:

— Nézzen oda, Kova úr, az a fekete bajuszú ember a kártyakirály.
Kova Dénes meglepetve nézett a kocsi után, mely hamarosan eltűnt a fordulónál.
— A kártyakirály? Sárga Bán Nándor? Mit keres itt?

— Nem tudom. Azaz, mégis meg kell mondanom magának, Kova úr, de ne adja tovább, hogy levelet kaptam tőle a napokban. Ezeket a leveleket külön csomóban gyűjtöm s nem adom ki az irodának. A saját írásaim közt tartogatom. Érti, miért. Bodroghy Rajmond ügyvéd nem képviselheti a kártyakirályt. Legelőkelőbb a nyilvánosság előtt nem. Én különben is csak tanácsokat adok neki, van két háza, azzal van néha egy kis baja. Azt hiszem, hallotta, hogy a szüleinek vette az egyik házat, abban lakik a két öreg. A másik ház jövedelme a szülők, azok nevében szoktam perelni. Valószínűleg engem is fölkeres. Küldje be hozzám, bár nem szívesen érintkezem vele személyesen. Tudja, én nem sokat adok a szóbeszédekre s Bán Nándor művelt ember, de mégis kártyából él s örökösén baja van a külföldi rendőrségekkel. Még a város nevét is fölvetta. Én, ha lehet, nem fogok vele kezét. Nagyon kell vigyázni, kedves Kova úr, a dekórumra. Maga se nagyon barátkozzék vele, én még a tőle kapott pénzt sem írom be a könyvbe. Nem is látta maga sem. Mert, tudja, városunkban is, mint mindenütt a világon, szemmel tartják a pénz eredetét...

— Kova Dénes mohó figyelemmel hallgatta az ügyvéd fejtegetéseit s közben lazasan motoszkált fejében a sok kérdés, a melyeket főnökéhez szeretett volna intézni. De nem mert szólani, mert félt, hogy ilyen választ kap:

— Ejnye, Kova úr, hogyan lehet egy kártyás iránt érdeklődni? A kártyás kártyázásból él, a többit gondolja hozzá.

— Elvált tehát Bodroghytól s betért a legközelebbi vendéglőbe, a hol a város vezető emberei sorban ültek a «kerekasztal» körül s a mindennapos névnapot tartották. Mindennap titkos szavazással elhatározták, hogy kinek lesz az nap a nevenapja, Cyrill napján Mihályra szavaztak, s annak a költségére ivott a félelmetes hírű társaság, a mely mindennap kimondotta az itt-ott felburjánzó újításokra, hogy marad minden úgy, a hogy van. A ki nem tartozott vagy nem járt közéjük, azt nem vették észre, a ki pedig a kerekasztal mellé leült, annak elment a kedve, hogy valami okos dologról beszéljen, mert itt minden jó szándék befelűt a sörbe. A polgármester gyakran eljár közéjük, s ha néha tréfából megfenyegette a tüzoltóparancsnok, hogy vízvezetékét csináltatná a városal, az öreg, apró ember felállt s zsebébe dugva kezét, keményen kijelentette:

— Csináljatok, a mit akartok, de én nem adok hozzá egy garast se. Kérjétek Bán Nándortól, akkor nem bánom. De addig hallgassatok, mert elmegyek.

Megkérlelték, lecsendesítették a tanácsosok, vállalkozók, ügyvédek s az iskolászeki felügyelő harsányan kiáltott:

— Ennek az öröme még egy sör!

Mindenki sörözött, a sárga lével temették a terveket. Ide vetődött be Kova Dénes, a kinek fúrta az oldalát a nagy újság. Jelentéketlen, csöndes ember volt, ott jogászoktól Sárga városban, s elégedetlenkedett. Nem értette, hogy neki soha sincsen pénze, pedig

becsületesen dolgozik, robotol egész nap, ir, tanít, s alig telik vacsorára, sokszor arra se, míg a többiek egész nap láthatók, a hol csak megfordul s mégis jóléiben élnek. Ennek a nyitjára szeretett volna jönni, figyelt, hallgatózott, hogy hátha valaki elárulja egyszer a bűvös jelszót, a melyet csak ki kell mondani s hipp-hopp, megjelenik a terített asztal. Mert hiába várta a titok megfejtését, zúgolódott; ilyenkor azt mondta neki, hogy várjon, majd megjön az ideje mindennek, csak kitarása legyen, addig dolgozzék. Nem biznak bennem, — gondolta Kova Dénes. Hát várjunk. Addig pedig, míg jön a pénz, maradjunk becsületesek. Még kényesebb lett erkölcsére s nem vette észre, hogy az emberek mindjobban távolodtak tőle.

Most azt gondolta: itt a pénz, a kártyakirály hozta, tudják-e ezek? Mit gondolnak felőle? Közönyös hangon szólt a társasághoz:

— Egy kocsin Bán Nándort láttam a főutcán.

A főkapitány gyanakvón nézett Kovára, a többiek vállvonogatva mutatták, hogy nem érdekes beszélni a dologról. Végre azonban a vörös arczú gazdasági intéző névetve szólt meg:

— Bizonyosan kizsupolták Párisból... Ott is rozsz fát tehetett a tűzre. Kompromittálta a város nevét.

— Nem hiszem, — mondta vontatva, kellelennül a főkapitány, — vigyáz az magára. Talán látogatába jött haza. Sokat beszélnek felőle, de én nem tudok semmi rosszat róla.

— No, — mondta a tüzoltó főparancsnok — azt nem tudom, hogy odakünn mit csinál, hanem azt tudom, hogy itthon furcsán kezdte suszterlegény korában. A hid alatt kártyázott a csavargókkal, el is szedte a pénzüket. Azután, mikor már volt egy kis pénze, beült a «Fekete hajó» kávéháza s ott fosztogatta az utasokat, marhakereskedőket. Emlékezel, Torda, hiszen te vizsgáltad az ügyet, arra a fiatal földbirtokosra, a ki agyonlőtte magát a «Fekete hajó»-ban? Ezt is Bán Nándor fosztotta ki. Biztosan csal. Spiller volt az mindig.

— Túlozol, — mondta a főkapitány, — Bán nem hamis kártyás. Szerencséje van, ennyi az egész. Te haragszol rá.

— Vajjon miért, — szólt fojtott hangon a tüzoltóparancsnok, — talán nem adott pénzt? Neveztesse. Hát talán nem igaz a velszi herceggel való esete? Nem ismeritek? Elmondom. Ez a Bán azzal dicsékedett, hogy ha a velszi herceggel összekerül, elnyeri minden pénzt. Meg is hívta a herceget, s ez a Bán, ez a semmi, egy tétnél azt mondta a hercegnak, a mit egyik kártyás mondhat a másiknak: «csak készpénzre játszom.» A herceget nem szólt egy szót sem, ki...

— Dobatta, — előzte meg valaki.

— Nem, kivette a tárcáját, fizetett hidegen, előkelően, mozdulatlan arccal. Aztán figyelt, vigyázott, Bán zavarba jött, vesztett. Fogásokhoz folyamodott, mire megcsipték s ebrudon kidobták. Így hallottam. Szemtelen ember lehet.

A főkapitány idegesen ütött az asztalra.

— Nem engedhetem meg, hogy a velszi herceget belekeverd a mesébe. Különben is Bán nem csal, nekem tudni kellene róla. Még sehol se bűntették meg, nem tudtak rábizonyítani semmit. Én tölem kérlek az erkölcsi bizonyítványát; a háznsor kérték, mindig és sokszor kiadtam, hogy büntetlen előéletű. Igenis, hiába néztek rám. Meglesz még ennek a haszna a városra, csak türelm.

— De kiiltották egy pár városból.

— Mert szerencséje volt. Olyan ember az, a ki az osztásnál megmondja, kinek milyen kártya jutott. Az újjával megéri a kártyákat. Ez pedig csak nem hiba? Úgy-e Kova úr, maga is megtenné, ha tudná, pedig maga is tisztességes ember?

Kova valami nagy gorbomaságot akart mondani, de előlött a szava s a szeméi tágra nyíltak attól, a mit látott. A főnöke lépett be. Bán Nándor kísérte s fekete kezításkáját könnyedén lóbálta kezében. Az ügyvéd köszönését barátságosan, Bán udvarias meghajlását tartózkodóan fogadták, de már egy fiatal orvos tüntető szíveséggel tologatta a székeket:

— Ide, ide, itt van még hely.

A tüzoltóparancsnok bólintott:

— Adjon Isten! Megbocsátanak, de mennem kell. Jó mulatást.

Nem fogott kezét senkivel, elment. Az emberek összéb húzódtak.

— Azért jöttünk ide, — kezdte az ügyvéd a szót, — mert Sárga Bán úr Párisból, a hol ügyvei évek óta tartóztatták, úgy jött városunkba, hogy hosszabb időt tölt köztünk. Lehet, — tette hozzá sokat jelentő hangsúlylyal, — hogy itt is marad. De ez csak a későbbi elhatározás dolga.

— Helyes, — szólott közbe a főkapitány s egy két hang hallatszott innen-onnan.

Rég nem látott szülővárosának közczéljait ez alkalommal szeretete s hála jeleül több rendbeli alapítványokkal igyekszik előmozdítani, s még mielőtt szület karjaiba ölelhette volna, tanácsomra egyenesen önközött, hogy szíves észrevételeiket kikérje.

Feszült izgalom jelezte a társaság kíváncsiságát. Előrehajoltak s a szivarokat az asztalra tették.

— Szándékunk — emelte hangját az ügyvéd, — a város aszfaltozására jelentékeny összeget adni.

— Helyes, — zúgtak most már a vállalkozók is, örvendő szemekkel s vidám arccal, a jövőendő nyereségre gondoltak s ittak.

— Tervbe vettük a vízvezeteki alap megteremtését.

— Ez kell, ez az első, éljen — kiáltottak a mérnökök s elragadtatásukban a poharakat verték az asztalhoz. A főmérnök csuklani kezdett a nagy izgalomtól, kezét nyújtott a mosolygós arczú kártyásnak.

— Alapítunk egy pénzintézetet; tisztviselői részére olesó kölcsönt adunk.

— Ezt, ezt, olesó pénzt, — kacagtak a hivatalnokok s összeütötték poharaikat, odarohantak a meglepett kártyakirályhoz, öleltek, brudert ittak vele, végig öntötték sörrel, éljeneztek. A többit nem is hallgatták meg, az ügyvéd hiába beszélt gyermekkoráról, színházról, csak egy-egy doktor, színházsmokk felkiáltása árulta el, hogy a bűvös, lelkesítő méreg hozzájuk is elhatolt. Kezek emelkedtek Bán felé, az elragadtatás hangjaitól zajos lett a terem, a kintlevők betévedtek, a bentlevők kiszaladtak a nagy hirrel, az emberek tolongtak, beszéltek, ittak, mintha megannyian részegek lettek volna.

E perczben, mikor a melegség zajos kiáradása betöltötte a szívetek, az asztal végéről kételkedő, kérdő, gúnys hang szólalt meg:

— Ez mind szép, de miből uraim, miből? Az embereket düh fogta el erre az imper-tinens kérdésre s kemény válaszok villogtak a szemekben. Mind oda néztek, a honnan a hang jött. Ott ült Kova Dénes, most már sápadtan, de eltökélten. Megvető nézésekk tűze verdeste arczát. Dacozosan ismételte:

— Igenis, miből?

— Persze, miből, — kérdezték az arczok, csak nem szed rá bennünket?

A kártyás, a kipirult arczú ünneplő, felemelte börtáskáját s az asztalra tette.

Hivalkodva ráütött:

— Ebből, szólott egyszerűen s felpattantotta a zárat. Ez mind pénz.

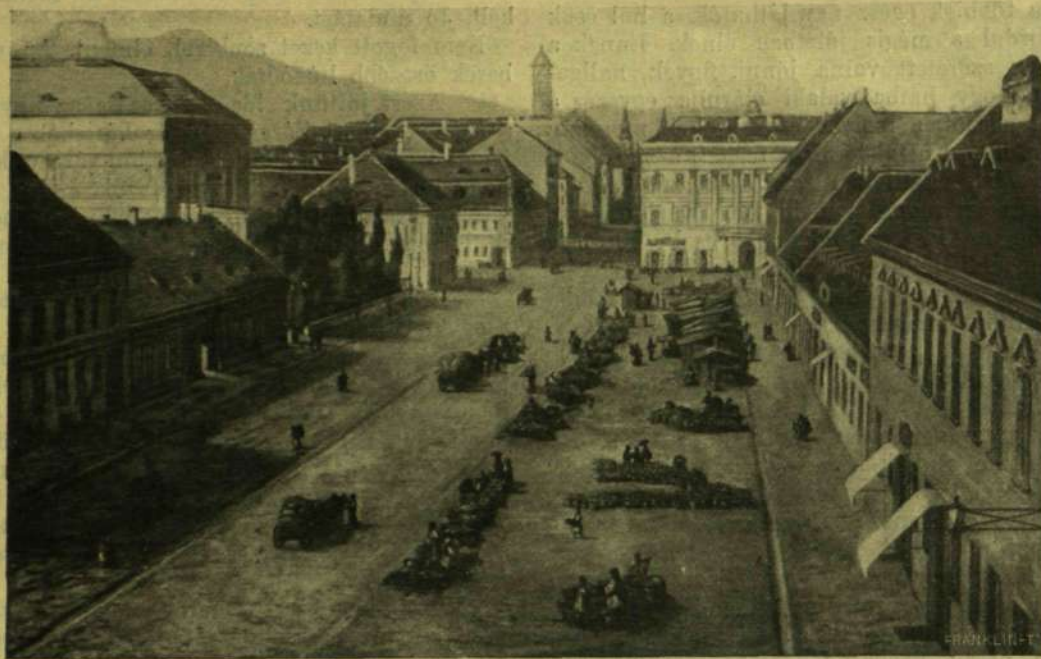
— Szabad egy francia ezerest látnom, — mondta zavartan Kova Dénes, — még sohse láttam.

A kártyás sunyi arccal kivett egy csomagot, kibúrt egy papírlapot s odaadta a kérdezőnek.

— Van az is, — szólt komolyan. — Tessék. Átnyújtotta. Mindenki a táská felé nézett s tisztelettel becsügették tartalmát. Most már akadozottan folyt a beszélgetés, egyesek hordárokat hívtak be s feleségeiket értesítették, hogy nem mehetnek haza ebédre, mások nagyokat sóhajtottak. Kova Dénes nézte a papírt s hiába igyekezett rászorítani a család, furiangot, bünt és szennyet, a melylyel a gazdája illette. Fehér volt az s rajta égszínké nyomással nők, cifraszágok és e szavak: *Mille-francs*. Repesett a szíve, megsimogatta az írást, a nőket, a fehérséget s ellágyulva kérdezte:

— Megtarthatom? Emléklül.

Nevettek. Leselkedő szemeket látott, egy-két ember szorgalmasan nézett a sörös pohárba. A kártyás éles szemével mosolyogva nézett rá,

Tetely Károly festménye a Székesfehérvári Múzeumban.
NEMZETI SZÍNHÁZ KÖRNYÉKE AZ 1860-AS ÉVBEN.

tetszett neki ez a nyíltság. Ez művelt ember. Barátságosan intett:

— Tessék! Jut is, marad is.

Kovács Dénes félreértette a sottogást, csak egyet érzett. Hogy ez a papír csak papír, nem tapad hozzá a kemény, czéltudatos, kínos munka emléke, sok görnyedés, virrasztás, gond, lázas tervezés, semmi, semmi, nincs érzéke, mert úgy jött. Alamizsna. Kártyás pénz.

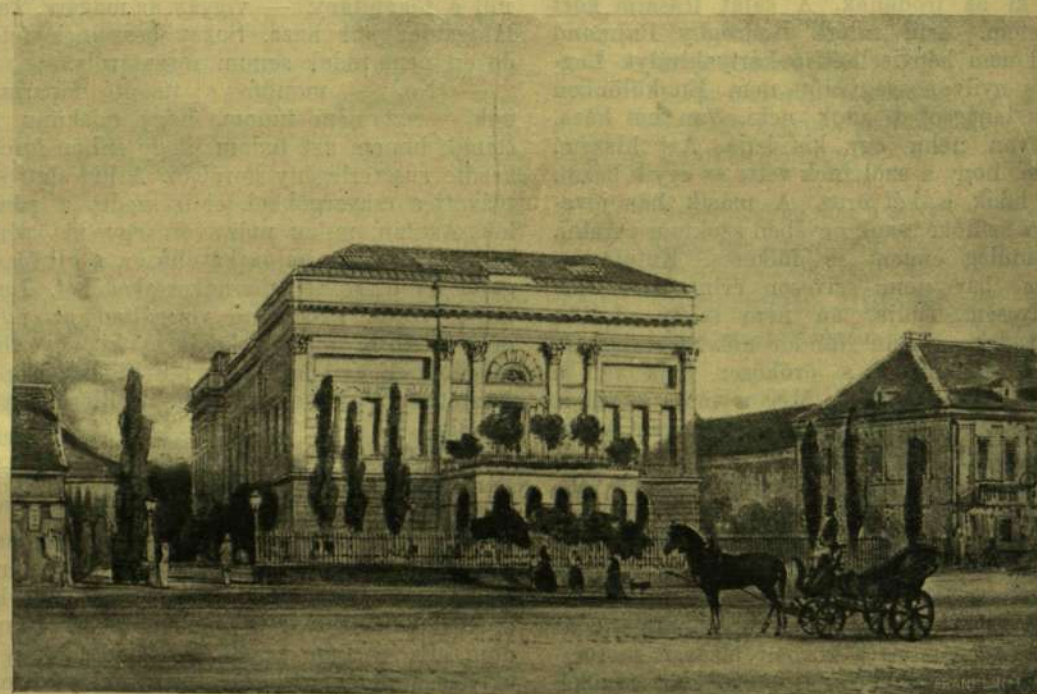
— Köszönöm, nem kell. Tréfáltam. Nem értem, mit mond ez a papír. Sem uram, sem szolgám. Bocsnát. Ez a pénz idegen hozzám.

— A hogy önnek tetszik, — mondta a meglepett kártyás hidegen, udvariasan, — csakugyan nem érti. Ez a mentsége a sértésért.

Összeszorította ajkát s mereven belenezett a fiatal ember szemébe. Érezte, hogy most végleg meg kell nyerni a csatát, mert megsértették urát, istenét: a pénzt. Elbizakodva, kevélyen, mohó sietséggel, hivalkodva letette a papírt az asztalra s kimondta:

— Ezt az ezer frankot pedig a siketnémák, vakok és hülyék intézetének adom. Uraim — fordult a kártyás kegyetlen nyugalomával s biztonságával az asztalnál ülőkhöz, — önök mindenem. Ki következik? Csak nyitlan uraim, nem kell szegyelni. Meg kell mutatni, hogy ez az ur számár.

Rettenetes ütés volt, mindenki felszisszent. A nevetés elhalt, a pénz mámora kirepült a

A Székesfehérvári Múzeumban levő egykorú könyvmutató.
A NEMZETI SZÍNHÁZ ÉPÜLETE AZ 1840-ES ÉVBEN.

VIRÁGOS ABLAKOK, VIRÁGOS ERKÉLYEK.

A múlt hónapban Budapesten rendezett különleges virágkiállításnak gyakorlati célja volt bemutatni az ablakok és erkélyek legalkalmasabb virág-diszítését és ezzel emelni Budapest virágkultuszát. Ideje volt már fölkarolni ez eszmét a virágkiállítások keretében, mert sehol sincsen annyira elmaradva a virágos ablakok kultusza, mint éppen Budapesten. A külföld nagy városaiban — nem is számítva a fővárosokat, már régen arra törekedtek, hogy mentül szebbé és derűsebbé tegyék a házak külsejét virággal. Csak most mozdult meg Budapest és ez az esztendő egyszerre jóval előre vitte a virágos ablakok és erkélyek ügyét. Egymás után virágosodnak ki az ablakok, az erkélyek, a háztetők. Épült már olyan ház is Budán, a mely egyenesen berendezkedett az erkély- és ablak-diszítéshez.

A kis budai ház virágos ablaka a muskátlival, Verbenájával, Fuchsiájával meg felfutó folyókájával és vadszőlőjével csak egy kicsi-példa a változatosságban. Az egyszerű pelargoniumot főlváltja az Andrássy-úti paloták erkélyein, terraszain és ablakpárkányain a díszesebb faj pelargonium a rózsaszín, a tűzpiros, a hófehér színek egész skálájával, a kicsiny törpe alakból az erőteljes nagy Hedera-rantha fajig, az alig 5—20 centiméterre kuszó fajtától a méterhosszúra kuszó lateripes varietata-ig. A muskátlihoz társul a *Petunia*, a

A NEMZETI SZÍNHÁZ UDVARA LENDVAY MÁRTON SZOBRAVÁL.

KÉPEK A NEMZETI SZÍNHÁZRÓL.

lelkekből. Úgy érezték, hogy gonosz varázslat ejtette meg nyugalmaikat, békéjüket, lelkiismeretüket. Hiszen ez az ember, a ki tudja, hogy őt ismerik, megvette őket aranyon, papírnak ígéretével, s felöltöztetné a várost, mint a czipra lányokat szokás. Ostoba csigák módjára az ígéret bűvös muzsikájára elhagyták zárkö-zottságukat s ez a jött-ment nyitlan arczukba vágja pénztét, gögjét, arczálanságát. A város elfogadhatja a pénzt, de ők nem. Kimutatta a foga fehérjét, még meg se melegedett, jól van ez, nem lett volna szabad vele szóba állani. Mindenki fizetett, s fejét biccentve Bán felé eltávozott.

— Köszönjük az ajándékot, nem kérünk belőle, — kiáltotta vissza az utolsó. A főkapitány volt.

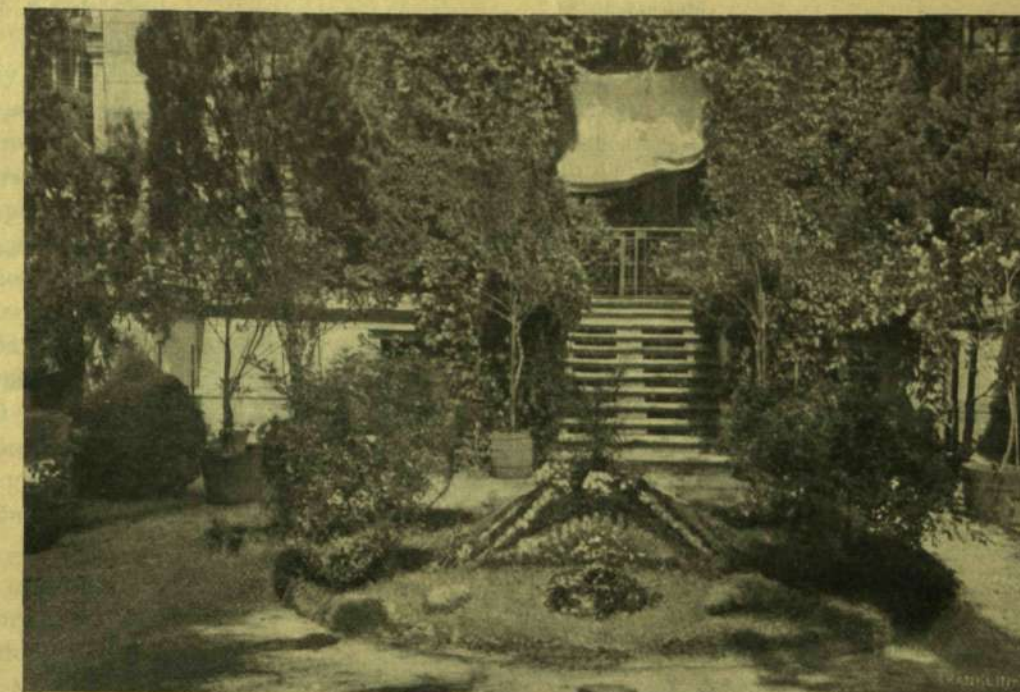
A kártyás semmit se értett az egészből s hűledezőve kérdezte:

— Ügyvéd úr, drága barátom, mi leli ezeket az embereket?

— A közerkölcs, — válaszolt elkomolyodva az ügyvéd, — a mely akkor fogja el az embereket, mikor együtt vannak. A civilizáció-nak legszebb virága ez, s azt hitte, nálunk nem terem? Tévedett. Nem veszi rozsz néven, uram, ha én is távozom. Mikor utazik? Annak a szerencsétlen Kovának még ma irgalom nélkül felmondok...

pompás *Lobelia*, azután a *Margaréta virág* — a szeret nem szeret virág — a fénylő *szölya*, az illatos *Heliotropium*, a *Begonia*, a sokszín virágú *sarkantyúka* (*Tropaeolum*), a kedves *Maurandia*, a *Micamia*, a nagyon szép futó *Cobaea* harangalakú pompás kékvirágival; a nagyon sokszínű illatos *bükköny* (*Lathyrus*) a tűzpiros, meg fehérvirágú törökbab. A kinek türelme van meg nagyobb összeget is áldozhat, az maradandóbb szép dísz varázsolhat a házára, az ablakjára vagy erkélyére. Mutatják a példák az Andrássy-út és a villa negyed egyes házi. Főlséges zöld és virágdísz ad a *Glycine sinensis* kora tavasszal meg a *frutescens* társa nyáron. Az iszalag nagy virágú díszfajai (*Clematis*), a Trombita virág (*Bignonia*), a nagylevelű gégevirág (*Aristolichia Siphon*), a magától felkuszó, szintváltoztató Veichts vadszőlő (*Ampelopsis*) és a minden virágok virága a rózsák s a *Crimson Rambler*, és *Felicité et Perpetue* örökzöld (legjobb kuszó-rózsák egyike), *Gardenia Flora* a *Crimson Rambler* párja, azután a pompás illatu *Gloir de Dijon*, és még egy egész sereg. A drága pálmákat, a leveles dísznövényeket, meg a sablonos babért és a kevésbé megbecsült Leandert és gránátalmafát nem is emlitem.

K. Á.

ANDRÁSSY-UTI HÁZ VIRÁGOS ERKÉLYE.

és mentek tovább. Az ilyen távolabbról jövő csapatokat szekereken szállították.

István király napja előtt való napon az aradi lovas-nemzetőrök egy csapata Andrássy Károly kapitányuk vezetése alatt zeneszóval vonult végig a Nagy-utczán, ki a Simándi-út felé. Ez a szokatlan ünnepélyes kivonulás felizgatta a közönség kíváncsiságát s a mint megtudták néhányan, hogy a lovas-nemzetőrök egy most érkező teljesen felszerelt honvédszászlóalj elé mennek, s hogy az a honvédszászlóalj ily díszesen fogadva, zeneszó mellett fog a városba bevonulni, ez a hír csakhamar elterjedt és a város népe a Nagy-utczára sietett s annak két oldalán sorfalba állva, várta az érkező honvédeket.

Nem kellett soká várni. Még délelőtt megérkezett Vitális őrnagy vezetése alatt a 9-ik zászlóalj, a magyar szabadságharc hadseregének legdicsőségesebb zászlóalja, az úgynevezett «Vörössapkások». Ezt a nevet azért kapták, mert az egész zászlóalj összes legénysége és valamennyi tisztje vérvörös-színű katonasapkát viselt. A 9-ik zászlóaljához hasonló nagy híre volt még a 3-ik zászlóalj vitézségének, úgy hogy mikor a legvitézebb honvédekről beszéltek, rendszerint együtt szokták említeni a 9-ik és a 3-ik zászlóaljakat és rendszerint mind a két zászlóaljat «vörössapkás» néven emlegették. Még Jókai is, midőn

BUDAI KIS HÁZIKÓ ABLAKA.

A VÖRÖSSAPKÁSOK ARADON.

Dr. Oláh Gyula visszaemlékezéseiből a szabadságharc idejére.

A bánáti szerb lázadás folyvást terjedt és annak leküzdésére folyvást szaporítani kellett a Bánáti küldött magyar haderőt. Az aradi nemzetőrök két századonként váltották fel egymást, az aradi polgári tüzek közül pedig állandóan 80—100 tüzer volt a magyar sereg-nél, a hol a tüzeri szolgálat legnagyobb részét ezek az egyszerű békés polgárokból lett tüzer-ek látták el. A magyar kormány megalakította az első 10 honvédszászlóaljat, a kiket azonban eleinte csak önkénteseknek neveztek, mert a dicsőséges «Honvéd» elnevezés csak később vált általánossá. A mint ezeket a zászlóaljakat felszerelték és kissé begyakorolták, azonnal küldötték Bánáti a szerb lázadók ellen. A magyar történelemnek minden idők nagy alakja: Damjanich János, mint a 3-ik honvédszászlóalj őrnagya, ott volt már a csataterén. Aradon állandóan folyt a toborzás és naponta szaporodtak azok, a kik önkéntesen álltak be a magyar szabadság védelmére alakult hadseregbe.

Ezeket kívül a szomszéd vármegyékből is jöttek a nemzetőrök és az önkéntesek s mind Aradon keresztül vonultak Szent Tamás és Becskerek felé. Jöttek a bihari nemzetőrök és a debreczeniek, a kik Aradon és Új-Aradon csak néhány órára terjedő pihenőt tartottak

ANDRÁSSY-UTI VILLA FÖLDISZÍTT TERASZSZÁ.

VIRÁGOS ABLAKOK ÉS ERKÉLYEK BUDAPESTI HÁZAKON.

A RACZFÜRDŐ VIRÁGDÍSZE.

a legvirágzóbb honvédszászlóaljokról ír, a 3-ik zászlóaljat is mint «vörössapkás» zászlóaljat említi. Pedig a 3-ik zászlóaljnak két sapkája volt; de mind a két zászlóalj egy hadtestben, a Damjanich hadtestben harcolt és bátorságával, mesés győzelmeivel egyformán kiérdemelte a harcok babérjait, azért a nagy közönség nem tudott közöttük különbséget tenni.

Én láttam mind a két zászlóaljat. A 9-ik zászlóaljat ott ünnepeltük, ott éljenezték Aradon, midőn először vonultak a csatákba; a 3-ik zászlóaljból pedig káplár volt egykori instruktorom, a ki midőn Damjanich tábora a Bánáthól felvonult a Tisza vidékére s az egész tábor Aradon egy pihenő napot tartott, az alatt meglátogatott bennünket.

Óriási nép várta az aradi Főtéren az érkező 9-ik zászlóaljat és a város szélével kezdve folytonosan éljeneztek őket. Először a zászlóalj fogadására kivonult lovas nemzetőr-csapat, ezeket követte katonásan, egyenruhában a polgári tüzek zenekara, a kik fuvó hangszereikkel, dobjaikkal, cintányérjaikkal felváltva folyvást a Rákóczi-indulót és a Hunyady-indulót játszották. A zenekar után jöttek először Vitélis őrnagy és a segédtestvezető s azután szép katonás rendben vonult be az 1000 emberből álló 9-ik zászlóalj. Az egész zászlóalj Abauj és Zemplén vármegyék önkénteseiből, többnyire iskolázott, intelligens fiúkból állott. Az első pillanatra mindenkiire sajtáságos hatást tett vérvörös sapkájuk. De midőn a városház elé érve, hosszú katonai sorban felállott és a kifogástalanul fegyverzett és felszerelt, bátor tekintetű, derék fiatal emberekből álló zászlóalj, az őket körülvevő nagy sokaság folyvást éljenezte őket és az öregeket, kik alaposabban tudtak bíráltni, egyhangulag megállapították, hogy ez olyan zászlóalj, mely a világ bármelyik hadseregének díszere váltnék. És a legközelebbi események és a 9-ik zászlóalj harcai vitézsége csakhamar megbizonyították, hogy ez az egyhangú vélemény igaz volt.

A zászlóalj délelőtt 10 óra után érkezett Aradra. Az előzetes rendelkezés az volt, hogy Aradon néhány órai pihenőt tartanak; délután három órakor átmennek Új-Aradra, a hol megháltnak s onnan másnap reggel a már kirendelt temesvármegyei előfogatokon folytatják útjukat Versecz és Fehértemplom felé. A tiszték ki is adták a rendeletet, hogy mindenki hozza rendbe magát, hamarosan ebédeljen meg és délutáni két és félórakor a városház előtt legyen. Ez után a városi fertálymesterek száradonként akarták őket vezetni a város különböző részeibe úgynevezett kényszer elszállásolásra.

De itt felbomlott a rend. A fertálymestereknek nem lett dolguk, mert a városi polgárok nem engedték, hogy ezek a derék önkéntesek elszállásolt katonák legyenek. Azt akarták,

hogy mindenki szívesen látott vendég legyen s ott helyben megosztottak mind az egész zászlóalj legénységén. A ki csak ott volt, mindenki vitt magával két-három vörössapkást vendégül. Egy kis félóra alatt elszórt a város minden részébe a Főtéren összegyűlt nagy sokaság s azokkal együtt az egész zászlóalj legénysége. Akkor nap azt lehet mondani, a városban minden családnak volt kedves vendége.

Vitélis őrnagy Új-Aradon özvegy Lovász-nénak a főterén levő kastélyában volt szállva. Özvegy Lovászné, gróf Zelenszky Róbertnek a nagynyja, ámbár Temes vármegye területén Új-Aradon lakott mint uradalmának központján, de azért egészen az aradi társadalomban élt. Birtokainak legszebb része is, az ötvenesi pusztá, Arad mellett, Arad vármegye területén feküdt, maga is Bíró-leány, aradi születésű volt, ott voltak legközelebbi rokonai, barátai s az aradi hölgyek jótékony működésében nemcsak részt vett, de azokban mindig az első volt. Azért Aradon az egész polgárság előtt köztiszteltetben állt. Nyílt házat tartott. Midőn oda érkeztek, akkor is nagy társaság volt nála s azok között a 9-ik zászlóalj egész tisztikara.

Midőn atyám felment, hogy Vitélis őrnagyval beszéljen, őt is ebbe a nagy társaságba vezették, a hol az őrnagynak bemutatkozva, előadta, hogy néhány aradi polgár a 9-ik zászlóalj derék legénységének egy hordó bort küldött. Az őrnagy nagyon köszönte a szíves figyelmet és megkérdezte, hogy mennyi bor az? — Midőn atyám mondta, hogy 12 akó, az őrnagy aggodalmasan mondta:

— Derék! derék! Nagyon köszönöm. Hanem egy kicsit sok a jóból. Félek, hogy az én fiam mind részeg lesznek attól a sok jó bortól. Midőn atyám iparkodott őt megnyugtanni, hogy hiszen ezeken vannak s egy iteze sem jut egyre, az őrnagy azt felelte:

— Dejszen! Most már ismerem én, hogy milyen erősek az aradi borok. Sok abból egy iteze egy embernek. Hanem majd rájuk parancsolok. Azután megbizta az egyik tisztet, hogy doboltassa össze az egész zászlóaljat. Csakhamar a dobosok a fő-utca egész hosszában verték a riadót és néhány perc múlva már gyűltek a honvédek az őrnagy szállása elé s nem telt bele egy negyedóra, ott volt az egész század. Akkor lejöttek a tiszték az emeletről, felállították az egész zászlóaljat s az őrnagy a «Figyelj!» vezényszó után így szólt hozzájuk: — Fűt! Az aradi polgárok ezt a nagy hordó bort küldték nektek, de azért nem muszáj azt egyszerre mind meginni. Az altisztek osszák el, de azt megmondom, senki se legyen részeg! Most pedig velem együtt köszönjétek meg az aradi polgárok szíveségét. Ezzel az őrnagy és a tiszték kezét fogták atyámmal, a legénység éljenezett, mi pedig, mint a ki a dolgát jól végezte, indultunk a Maros felé, ott csónakba ülve, a Winkler-féle

Ez a körülmény vezette atyámat is arra a gondolatra, hogy ezt a derék zászlóaljat, a melyben 300-nál több debreczeni és sárospataki diák van, nem való csak így egyszerűen elbocsátani, hanem illő lesz, ha az aradi polgárság az akkornapi vacsorához egy kis jó bort küld az egész zászlóalj részére. Az elgondolást cselekvés követte. Egy szekerre főtételt atyám egy 12 akós hordót, beletöltött abba a legjobb borából egy akót, azután elindultunk a legjobb ború szőlősgazdákhöz beszerezni a még hiányzó 11 akó jó bort. Apám mindenütt csak egy akót kért és fogadott el és a vörössapkások az alatt a néhány óra alatt olyan népszerűek lettek, hogy senki sem tagadta meg. A szekér megállt az illető ház előtt, atyám bement és egy kis idő múlva hozták ki a hévért, fertályosokkal kihordták az egy akó bort s azzal mentünk tovább. Most már nem emlékezem mind a tizenegy szőlősgazda nevére, de azt tudom, hogy először apám jóbarátjához, Kiss Gergely vármegyei tiszti főügyészhez mentünk s azon a tájékon már jó sok bort összeszedtünk Dezső Ádám, Szalbeck Jakab, Edelspacher Imre, Rochel János, Bíró Albert, Bittó János, Csernovits Péter, Elesánszky János, mind betöltötte az egy akó bort a nagy hordóba, utóljára Bohus Jánosnál voltunk, de hogy a 12-ik akó bort ki adta, azt már nem tudom.

Mikor a hordó tele volt mind jó Arad-hegylajai ó-borral, indultunk Új-Aradra. Akkor már sokan megtudták ezt a bogyújtást és különösen az én gyerek-cimboráim közül sokan jöttek velünk és a lassan haladó szekér mellett átgyalogoltunk Új-Aradra. Mire megérkeztünk, lehetett úgy délutáni 6 óra, vagy talán valamivel több, de azon a szép meleg nyári napon még alkonyodni sem kezdett.

Vitélis őrnagy Új-Aradon özvegy Lovász-nénak a főterén levő kastélyában volt szállva. Özvegy Lovászné, gróf Zelenszky Róbertnek a nagynyja, ámbár Temes vármegye területén Új-Aradon lakott mint uradalmának központján, de azért egészen az aradi társadalomban élt. Birtokainak legszebb része is, az ötvenesi pusztá, Arad mellett, Arad vármegye területén feküdt, maga is Bíró-leány, aradi születésű volt, ott voltak legközelebbi rokonai, barátai s az aradi hölgyek jótékony működésében nemcsak részt vett, de azokban mindig az első volt. Azért Aradon az egész polgárság előtt köztiszteltetben állt. Nyílt házat tartott. Midőn oda érkeztek, akkor is nagy társaság volt nála s azok között a 9-ik zászlóalj egész tisztikara.

Midőn atyám felment, hogy Vitélis őrnagyval beszéljen, őt is ebbe a nagy társaságba vezették, a hol az őrnagynak bemutatkozva, előadta, hogy néhány aradi polgár a 9-ik zászlóalj derék legénységének egy hordó bort küldött. Az őrnagy nagyon köszönte a szíves figyelmet és megkérdezte, hogy mennyi bor az? — Midőn atyám mondta, hogy 12 akó, az őrnagy aggodalmasan mondta:

— Derék! derék! Nagyon köszönöm. Hanem egy kicsit sok a jóból. Félek, hogy az én fiam mind részeg lesznek attól a sok jó bortól. Midőn atyám iparkodott őt megnyugtanni, hogy hiszen ezeken vannak s egy iteze sem jut egyre, az őrnagy azt felelte:

— Dejszen! Most már ismerem én, hogy milyen erősek az aradi borok. Sok abból egy iteze egy embernek. Hanem majd rájuk parancsolok. Azután megbizta az egyik tisztet, hogy doboltassa össze az egész zászlóaljat. Csakhamar a dobosok a fő-utca egész hosszában verték a riadót és néhány perc múlva már gyűltek a honvédek az őrnagy szállása elé s nem telt bele egy negyedóra, ott volt az egész század. Akkor lejöttek a tiszték az emeletről, felállították az egész zászlóaljat s az őrnagy a «Figyelj!» vezényszó után így szólt hozzájuk:

— Fűt! Az aradi polgárok ezt a nagy hordó bort küldték nektek, de azért nem muszáj azt egyszerre mind meginni. Az altisztek osszák el, de azt megmondom, senki se legyen részeg! Most pedig velem együtt köszönjétek meg az aradi polgárok szíveségét.

Ezzel az őrnagy és a tiszték kezét fogták atyámmal, a legénység éljenezett, mi pedig, mint a ki a dolgát jól végezte, indultunk a Maros felé, ott csónakba ülve, a Winkler-féle

börgyár felé a rövidebb úton jöttünk haza. A kocsis az üres hordóval csak késő éjjel érkezett vissza.

Másnap kora-reggel a vörössapkások elindultak a dicsőség útjára. A szabadságharcnak csaknem minden nagyobb csatájában részt vettek és vitézségükkel, hősi bátorságukkal halhatatlan nevet szereztek maguknak. Közjárta dühöngött előre, a ki csapán az ötödik expressz-levele fog majd új pénzt küldeni. Egyébként is mindig dühös volt, ha Baracskey bácsi jutott eszébe. Semmi tisztelettel nem viselkedett a gyámjapja iránt; meg volt győződve arról, hogy az öreg úr lelkiismeretlenül lopkodja a gondjaira bízott örökséget. Félfüllel hallotta otthon, hogy Baracskey bácsi Viczkón, az ősi birtokon, olyan sertésolat épített a gyámfia költségére, a mely sertésolat lépesőkön kellett felmenni és tízezer forintba került.

A BŰVÖS ERSZÉNY.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta KRÚDY GYULA.

A Fátyol-kisasszonyok szenvedélyes lóverseny-játékosok voltak. A sorsnak valami különös kedvezése volt az, a midőn a Fátyol-kisasszonyokat megsegítette a lóverseny-játékban. Évek óta játszottak és állandóan nyertek. Persze kicsiny, alig szóra érdemes összegeket, de a leányoknak minden krajczár jól esett, a melyet szerzhettek. A toalettgondok nyomban elsimultak és Janka olyan ebédeket főzött, hogy banketnek is beillt volna. Rendesen csak Marietta és Rózsa látogatták a versenyeret, persze a legelősebb helyet, — azon ürügy alatt, hogy ott ismerőssel, a ki megszólíthatná őket, nem találkoznak. De ha jól futottak a lovacskák, rábeszéltek Jankát is a kirándulásra, a mit Janka utólag, mindig megbánt, megsajnálta a kiadott pénzt.

— Jobb a templomba járni, — mondta, — ott nem kell belépődíjat fizetni.

De nem kevésbé volt szenvedélyes játékos Janka, mint testvérei, azért gondolkodás nélkül hozta elő valami rejtékhelyről a cseréperselyt, a melyet nagy ünnepélyességgel feltörték. Összekuporgatott krajczárkák, hatoskák, itt-ott egy forintosca rejtőzött a perselyben és a leányok nagy figyelemmel olvasták meg a pénzt. Janka olyan könnyű szívvel állott az asztal mellett, mintha nem a keservesen összegyűjtött pénzesekről volna most szó, hanem valami talált kincsről, a melynek lehet könnyelműen a hátára verni. De hisz nyerne. Bizonyosan nyerne, mert az nem is lehet másképen. A jó Isten, a ki mindenekét igen jól elintéz, számtalan gondja között bizonyosan gondolt a szegény Fátyol-leányokra, hogy nem engedte a pénzesekjüket elveszni. Mert ha egyszer elvesztenék a pénzüket, abból olyan nagy baj lenne, hogy azt előre el sem lehet gondolni. A kisasszonyok tudták, hogy a jó Isten vigyáz rájuk s ezért nem féltek a lóversenyjátéktól.

Hanem ezen a napon nem volt szerencsésük a játékban.

Viczky Gábor, a ki hűséges kisérője volt a kisasszonyoknak szárazon és vizen, hiába vigasztalta a vesztes leányokat. Marietta aránylag hősiesen viselte a sors csapását. Kissé elcsodálkozva, meglepetve nézett maga elé, mint a ki valami váratlan lehetetlenséggel találkozott újában és a gondolataiból is elárult annyit, halkán mondván:

— Teljesen mindegy lett volna, ha megveszünk a fehér keztűt. Az legalább megmaradt volna.

Továbbá egy-két lépéssel mindig elől ment, a mint a tavaszi estéken a versenytérrel az Ibolya-utca felé ballagtak. Megvető pillantásokat vetett a mellettük elrobogó fiákerre, fogatokra. Mintha csak azt akarta volna pillantásával kifejezni, hogy ők is mehetnének

kocsin haza, de egészségesebb dolognak tartják a gyaloglást.

Viczky, a ki Rózsa oldalán hátul ballagott, egy darabig szintén szomorúan horgasztotta le a fejét. Nem azon búsult, hogy zsebpenzét elvesztette, hanem Baracskey bácsira, a gyámjára dühöngött előre, a ki csapán az ötödik expressz-levele fog majd új pénzt küldeni. Egyébként is mindig dühös volt, ha Baracskey bácsi jutott eszébe. Semmi tisztelettel nem viselkedett a gyámjapja iránt; meg volt győződve arról, hogy az öreg úr lelkiismeretlenül lopkodja a gondjaira bízott örökséget. Félfüllel hallotta otthon, hogy Baracskey bácsi Viczkón, az ősi birtokon, olyan sertésolat épített a gyámfia költségére, a mely sertésolat lépesőkön kellett felmenni és tízezer forintba került.

— Az öreg Viczky halálra kacagja magát a másvilágon, ha ezt az ólat látja, — mondogatta Baracskey bácsi. — Teljesen az ő intenciói szerint épült.

Azonkívül tudomása volt arról is Gábornak, hogy gyámjapja az árvaszékhez benyújtott számlájában hetenkint öt forintot számít fel a gyámfia hajnyírására. De legmulatságosabb volt a zsebóra-javítás című tétel. Ezen aztán az egész vármegye kacagott. Az ifjú Viczky zsebóra-javításra költötte a jövedelme tekintélyes részét. Legalább is így volt a gyámjapja előadása szerint.

— A vén gazember! — kiáltott fel Viczky Gábor, gondolatai közepette, mert hisz az ember rossz kedvében szokott megfélemlézni magáról.

Rózsa, a ki még mindig a verseny-programon tanúlmányozta azt, hogy hogyan is kellett volna játszani, élénken felkiáltott:

— Igaza van! Ez a Huxtable egy vén gazember. Nem lovagolta ki a lovat. Ezeknek a vén jockey-eknek mindig csaláson jár az eszük. Ha kellő erélylyel szólította volna fel a lovat, a Cascarade-mén hűségesen eleget tesz kötelességének.

Rózsa, mint a Fátyol-családnak azon tagja, ki legtöbbet forgott a világban, úgy dobálózott a turf-kifejezésekkel, mintha egész életét istállóban, jockeyk között töltötte volna.

Marietta a Rózsa megjegyzésére félig hátrafordult és fájdalmas gúnyval kérdezte: — Kiváncsi vagyok, hogy odahaza Jankát is meg tud-e majd vigasztalni a jockeyk huncutságával? — szolt és nyomban háttal fordított.

— Janka! — kiáltott fel önfelédten Rózsa. Őszinte rémület látszott az arcán. — Valóban Jankára eddig nem is gondoltunk. Legjobb volna tán haza se menni.

— Formálisan szerelmes voltál a Cascarademénbe, — jegyezte meg csipősen Marietta.

Rózsa elpirultan védte az igazát.

— Ha ismernéd egyáltalában a sportot, te is esküt tennél volna a győzelmére.

— Én nem ismerem a sportot, csupán annyit tudok, hogy a mint befordulunk az Ibolya-utczába, Jankát látni fogjuk a kapuban várni, — mormogta Marietta és csaknem könnyek szöktek a szemébe.

— Szegény Janka, — sóhajtott Rózsa. — Ő sem érti a sportot.

A két leány között most csendes, de annál izgalmasabb vita kerekedett azon, hogy voltaképpen melyikük is oka a veszteségnek. Ez a vita fontos volt azért, mert a vesztesnek kellett otthon a Janka előreláthatóan keserves szemrehányásait vállalni. Marietta erősen védelmezte a maga igazát, míg Rózsa egyszerre vállalt vont és elszántan mondta:

— Eh bien! Legyek én az oka. Juliusban

ugyis itt hagylak benneteket. Elmegyek vidéki színeszónéknak.

Marietta nem felelt. Ismerte már Rózsanak ezt a fenyegetését. Ha valamiért megkorholták odahaza, elsősorban Topsis kordéjához akart szegődni. De Viczky, a ki a leány mellett lépkedett, látta a Rózsa arcán, kivette hangjából, hogy elhatározása komoly és csak az alkalmat várta, hogy szándékát előadhassa.

— Bizony itt hagylak benneteket, kedveseim, — folytatta napernyőjét hímálva Rózsa. — Nem mondom, hogy ha majd egyedül leszek, nem fogok sirni utánatok, mert hisz alapjában véve mégis szeretettek engem. De elmegyek, mert így már unom az életemet, úgy unom, hogy szinte fáj...

Viczky Gábor meglepetve nézett a leányra. Nem a szavak leplek meg, hanem a hang, a melyen a szavakat mondta. Fájdalmas, elkésredett, szinte kétségbeesett hang volt az. És a leány azután tompa szomorúsággal nézett a lába elé a porba. A külvárosi fák, a melyek fejük felett virágoztak, esti illattal töltötték el a csendes utcácskát, a melynek mind a két oldala végnélküli palánknak látszott. Mintha ezer mértföldnyire lettek volna a fővárostól. Az ég felettük vöröses és tágas volt, mint kisvárosokban. Csend volt, szekér nem zörgött, valamelyik közeli kertben viola nyílt és a violákkal átszállott a palánkokon. Valami névtelen utca volt ez, a melyet még eddig elkerült a főváros építkező kedve.

Rózsa megrugta cipője orrával a port: — Itt éljek talán egész életemben? — kérdezte mintegy önmagától. — Ki tudja? Odakünn az életben talán a dicsőség, siker vár, én pedig elbúvok előlük az Ibolya-utczába, a néneim köténye mellé. Szabad akarok lenni, — folytatta szavaló hangon, — hogy élvezhessem az életet. Nem a színpad varázsa vonz, — ó, a színpad csak a félbolondokat és eszelőöket vonzza, — az élet, a nagy, virágzó, illatos élet csak magához. A színpad csupán a kapukulcsa annak az életnek, a melyre én vágyakozom.

Viczky, maga sem tudta miért, zokon vette a leány szavait. Azt vette észre, hogy egy kissé haragszik azért, a miért a leány el mer kíváncskodni közülük. Idegen emberek közé megy, a kik gonosz szándékú bókokkal, dicsérettel halmozák el, a melyben otthon sohasem volt része. Bizonyosan sokan nyújtják majd ki bűnös kezüket a virágszál után, ha annak őrizője nem lesz. Tudja Isten, valami különös érzés vett rajta erőt, a melyet idáig sohasem érzett. Félszemmel végigmérte a leányt, a ki mellette lehajtott fejjel, mozdulatlan arccal lépkedett és fájdalmasan szeretett volna felkiáltani arra a gondolatra, hogy e tiszta arcoz, nemes homlokot, finom árnyékolású szemeket, — a melyek fölött mintha a mesék, álmok sejteleneszerű árnya borongott volna, — nem fogja többé olyannak láthatni, mint most látja. A leány álmotag, halk lépései másfél fognak vezetni és a finom körvonaltú mell, a mely lágyn domborult, mint egy aranyfényé, az élet indulatai, szenvedélyei alatt fog libegni. Egy pillanat alatt látni vélte a gyermekded nőcskét évek múltán. A kis feketé, némileg kopottas félczipő, a melynek szallagesokra olyan szende volt, mint egy zárdanövendéké, eltűnik és helyette aransarukat lát, a melyeket szikrázó csattok ékesítenek. Az olcsó fehér ruhácskát, a mely a tiszta szegénység hűségével simul most a leány álomszerű természetére, nehéz selymek és bársonyok váltják fel. Egy régi német képes újságban egy este a kisasszonyok meglátalták Pompadour asszony ruhá-

ját. Rózsa könnyű szívvel mutatott a képre s így szólt:

— Nekem is lesz majd ilyen ruhám!

És Viczky képzeletében már ama híres máitresse hattyúprémes, hosszűderekű ruháját látta a mellette lépkedő leányon. Fejéről kócsagtollak lengtek, mint a mánásasszonyok kalapjáról a lóversenytéren és Viczky rajtakapta magát, hogy sóhajtott és az ökle összeszorult. Száraz volt a torka, a mint tréfás gúnynyal kérdezte:

— Ugyan mire is vágyakozik az életben, kedves Rózsa?

A leány felemelte a fejét, a Viczky szemébe nézett és határozott hangon mondta:

— Legelsőbbben is gazdag szeretnék lenni!

Szegény, szűkös viszonyok között élő nők és férfiak gyakran mondják ezt, de annak nem

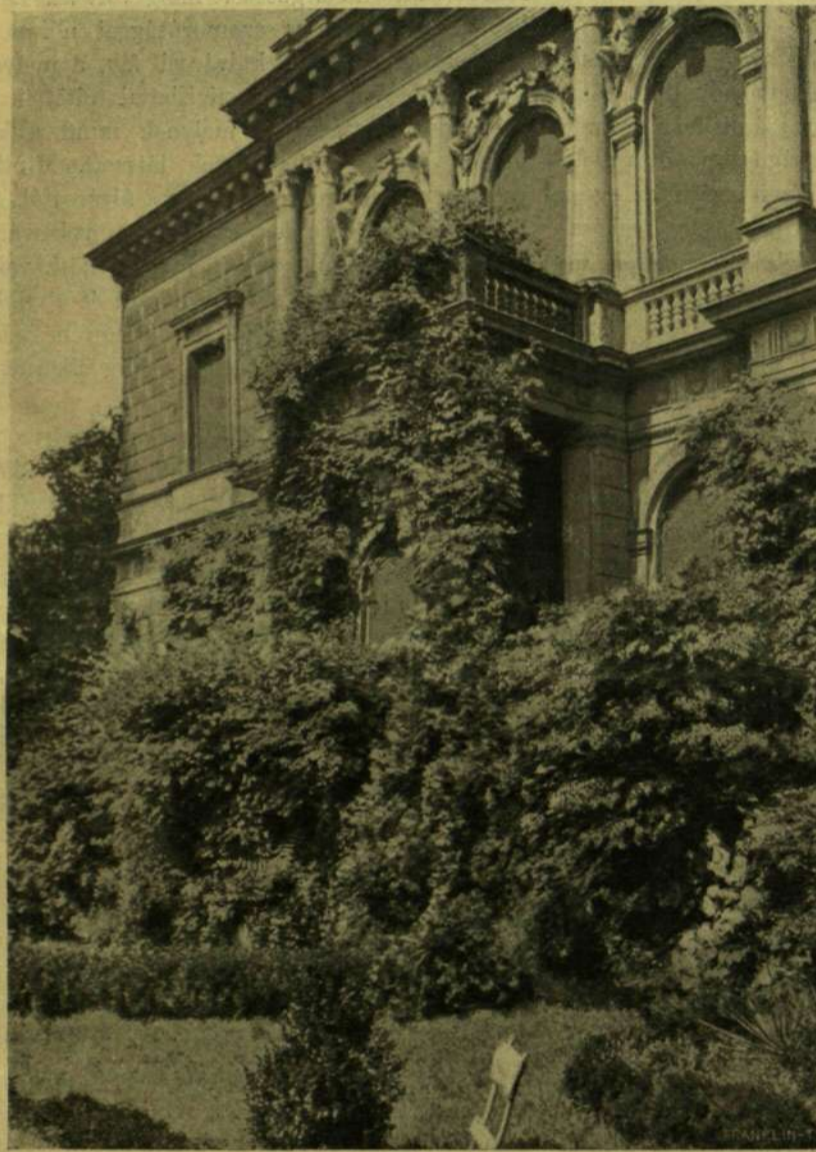
Már életében ezt mondták róla, a mikor pedig meghalt, akkor mindenki meggyőződött arról, hogy a közvéleménynek igaza volt. Viczky Eduárd bolond volt! — Pedig dehogyan is volt az! Az én apám volt a legokosabb ember, akit ismertem. A legokosabb akkor volt, a mikor úgy végrendelkezett, hogy én aránylag szegény emberként nőjék föl és szegény embernek érezzem magamat mindig. Az apámnak annyi pénze volt, mint a pelyva. És sohasem volt boldog, sőt boldogtalanabb volt a legutolsó embernél. Én tudom, mert én ismerem őt. Vad mulatságai, örjögöngy tivornyái, a melyekben életének legnagyobb részét eltöltötte, eléggé bizonyították, hogy valami nem volt rendben a gépezetében, de ha látta volna őt búskomoran, fáradtan és boldogtalanul üldö-

— Tudom, — felelt meleg hangon Viczky. — Maga a legjobb leány. Szeretem magát.

A leány rávetette a szemét és hosszasan nézett a Viczky arczába. Aztán megzavarodva sűtötte le a tekintetét a Viczky szeme előtt. Szórazokozottan mormogta:

— A legjobb leány... Nem, az sem vagyok...

A végtelen palánkok mellett esendesen ballagtag. Az ég olyan volt felettük, mintha aranyfűstös volna és ismét érzett a violá-illat, a mely időközben valahol elmaradt. Viczky önkéntelenül kinyújtotta a kezét és természetesen találta, hogy keze a leány kezével találkozik. Kicsi volt ez a tenyér és meleg, mint egy madárka fészke. A vékony czérna-keztűrnét a leány vérenek lüktetése érezte.

VIRÁGDÍSZES VILLÁK AZ ANDRÁSSY-ÚTON.

tulajdonitának annyi jelentőséget, mint Viczky Gábor húsz esztendő szívével. Szinte meglepődött azon, a mit a leány mondott és csak frázis jutott az eszébe:

— A gazdagság nem minden!

— Körülbelül minden, — felelt nyugodtan a leány. — Én ismerem a szegénységet. Tudom, hogy az szerfölött rossz. A gazdagság nem lehet rosszabb...

Viczky Gábor ekkor először életében feledkezett meg arról, hogy a higgadság és a nyugalom a legnagyobb darab gyémántok közül való. Szenvedélyes, meg-megesüklő hangon szólalt meg:

— Ha nem hallott volna róla, most megmondom magának, hogy én apai örökségbe azt kaptam, hogy mindig szegény ember legyek, mert csak így leszek boldog...

— Az apám beszélt néha ilyesmit. Az ön atyja filozófus volt.

— Csak mondja ki bátran: bolond volt.

gélmi csendes estéken, lehajtott fejjel, magányosan, míg homlokán bánatos gondolatoknak árnyai látszottak; — ha látta volna, milyen undorral és megvetéssel szórta el aranyait úton-útfélen, mintha a boldogtalanságot és a bajt hajtotta volna magától; — ha látta volna embergyűlöletét és emberfelelmet mindenkitől, a ki hozzá közeledett, a ki véleménye szerint csupán tömött tárcáját akarja elorozni; ha látta volna, mint én láttam, meghalni e jobb sorsra érdemes embert, — akkor bizonyára nem tulajdonitana a gazdagságnak, a pénznek olyan jelentőséget, kedves Rózsa, mint tulajdonit. A pénznek semmi, semmi értéke nincs, mikor megvan. A pénznek csak addig van értéke, a míg nincs.

— Ön erkölcsös mesékkel traktál engem, kedves Gábor, mintha valami rossz, elvetemedett személy volnék, — felelt esendően a leány. — Pedig sem rossz, sem elvetemedett nem vagyok.

— Szeretem magát, — ismételte Viczky és a hangja tompa volt az elfojtott szenvedélytől. — Nem merem kérdezni, hogy maga is szereti-e engem, hiszen ha még nem szeretne, szeretni fog egyszer. Mert én mindent megteszek, hogy maga engem szeressen. Még gazdaggá is teszem... mert maga gazdag akar lenni. Csak hagyjon fel azokkal a gondolatokkal, hogy elhagy minket, engem...

A leányok mindig higgadtabbak, mint a férfiak. Bizonyos percekben hamarabb nyelik vissza a józanságukat, mint a férfi. Ez édes percek mámorító varázsa, a mely a májusi estében aranyködként borongott fejük körül: legelsőbbben a leányról szállott el. Ő tudott legelőször megszólalni. És a hangja olyan volt, mint még soha, zengő és búskomoly.

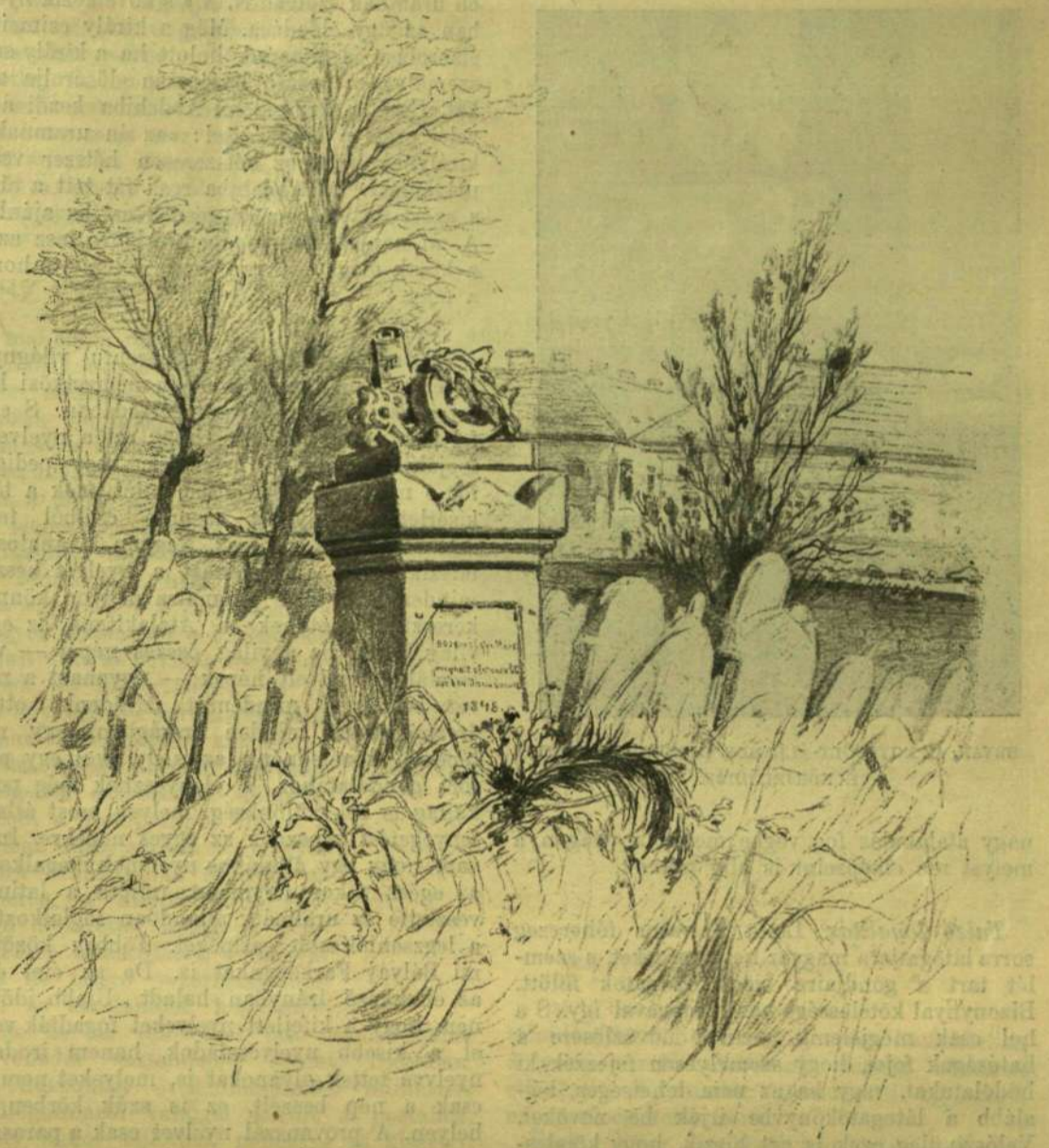
— Most már nem kell sem a pénz, sem a gazdagság, Gábor... Csupán azt szeretném, ha az Ibolya-utca még nagyon messzire volna. A város másik oldalán volna. (Folyt. köv.)

A HÉTRŐL.

A levegő meghódítása. Még nagyon messze vagyunk attól, hogy kényünk kedvünk szerint szellessük át léghajóinkkal vagy repülőgépeinkkel a levegőt, s már is komoly alakban nyilatkozott meg a félelem, hogy mi lesz most már komoly háború idején. A Zeppelin gróf törekvései annyi balsiker után úgy látszik végül mégis célhoz vezettek. De csakis úgy látszik, mert fogható adataink erre nézve még nincsenek. A látszatot is csak az kelti, hogy a hosszú türelmű felfedező immár egy uralkodóházbéli hercegi párt is fel mert venni a hajójába, hogy megcsónakáztassa a levegő óceánján. Pedig ez még nagyon messze áll a teljes bizonyítéktól. A feltalálók rendszerint túlerős bizalommal vannak a saját alkotásaik iránt. Ép ezért járt már szerencsétlenül annyi feltaláló, a ki szentül hitte, hogy megfejti a léghajó kormányzásának titkát. S ha valaki annyira bízik a művében, hogy saját életét is rá teszi, akkor bizony — bármily nagy legyen is valakiben a loyaltás — könnyen bele megy abba, hogy útjára egy hercegi párt is magával vigyen. S daczára ennek, Zeppelin vállalkozása valóságos riadalmat okozott Anglia katonai köreiből. Komoly megbeszélés tárgyává tették, mikép kell most már védekezni egy Németország részéről jöhető invázió ellen, s mit kell tenni, hogy a német csapatokat egy szép reggelen Anglia partjaira ne szállítsák a léghajók. Egy más eset alkalmából pedig felvetették azt a kérdést is, hogy nem-e kellene elhatárolni az elhatárolhatatlan levegőt, s nem-e kellene megtiltani a léghajóknak, hogy egyik országból a másikba röpköljenek. Az aggodalom korai talán, de túlzásba mennék, ha azt mondanánk, hogy nem helyén való. Csak hogy emberien kicsinyes a riadalom is, meg a mód is, a hogy a védekezést lehetőnek hiszik. A mi boldogult Puskás Tivadarunk valaha a legnagyobb protektoruk volt — a nélkül, hogy lármát csapott volna vele — mindazoknak, a kik a kormányozható léghajó felfedezésével foglalatostkodtak. Több milliót adott ki ily kísérletek támogatására, s egész gyárat rendezett be erre a célra Párisban. De ő úgy gondolta mindég, hogy a probléma megoldása után lehetetlenné válik minden háború. A ki birtokában lesz a titoknak, az kevesed magával néhány léghajóval — illetőleg léghajóról — egész seregeket és várakat meg városokat bombázhat össze, a nélkül, hogy neki ártani

tudna valaki, s ez által ráparancsolhat a világ hatalmasaira, hogy azontúl örök békében éljenek. Lehet azonban, hogy ez a magyar szívet jellemző ábránd nem fog megvalósulni soha, s talán ép az ellenkező eset fog beállni, s maga a kormányozható léghajó lesz a háború legrettenetesebb fegyvere. De az bizo-

nyos, hogy bármelyik feltevés fog is beválni, kicsinyes eszközök, s eddig ismert intézkedések nem fognak érni semmit. Ha egyszer ez a nagyszabású probléma meg lesz oldva, akkor a csapatok létszámának emelésén s más ilyeneken ne törjék többé fejüket a hadintézők, mert az mind nem fog használni nekik. Olyan

RÓZSAVÖLGYI MÁRK SIRJA A VÁCZI-UTI ZSIDÓ TEMETŐBEN.

A ZSIDÓ TEMETŐ, A MELYET MOST BONTANAK MEG.

A RÉGI VÁCZI TEMETŐ UTOLSÓ MARADVÁNYAI. — Pörge Gergely rajta.

BRYAN, AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK DEMOKRATA-PÁRTI ELNÖKJELÖLTJE.

nagy átalakulás fog végbe menni a világban, a melyet ma elképzelni is alig tudunk.

Tulzó lojalitás. Lipót Salvator főherceg sorra látogatja a magyar helyőrségeket, s szemlét tart a gondjaira bízott csapatok fölött. Bizonytalán kötelessége hozza magával így. S a hol csak megjelenik, sietnek üdvözlésére a hatóságok fejei, hogy személyesen fejezzék ki hódolatukat, vagy ha az nem lehetséges, legalább a látogatókönyvbe írják be nevüket. Valószínűleg ezek is azt hiszik, hogy kötelességet teljesítenek. Eddig nincs is ellene szavunk, mert hisz a kötelességteljesítés mindig tisztelgetést érdemel, még ha esetleg kissé túl is megy a határokon. Az, a mi ebben az esetben zajt ütött, abban áll, hogy néhány előkelő állásban levő férfiú németül írta be a látogatókönyvbe a nevét. Az illetők ezzel korántsem, magyar voltak akarták meghazudolni, legföljebb azt hitték, hogy a lojalitás szent nevében nekik oly nyelvet kell használniuk, a melyt a kérdéses főherceg megért. Ugyanez a lojalitás megtiltotta nekik annak a kérdésnek a fölvetését, hogy az illető főherceg miért nem tanult meg magyarul, — holott tagja a magyar uralkodóházaknak, s nyilvánvaló, hogy ez a tisztelgés is ezen a czímen jár neki. Nem jut eszünkbe, hogy valami nagy dolgot csináljunk az illető urak eljárásából. Inkább symptomát látunk benne, mely a közfelfogást tükrözi vissza, a melynek hatása alatt ők is állanak. Túltengésbe csapott át a lojalitásunk. S ez kifejezésre jut, nemcsak akkor, ha ép főhercegekkel állunk szemben, hanem úgyszólván minden nap, mikor olyanokkal hoz bennünket össze az élet, a kik magasabb állást vagy méltóságot töltenek be. A demokratikus élet-felfogás hova-tovább háttérbe szorul, még pedig nemcsak abban, a mi annak kinövése volt valaha, s a minnek elenyészését nincs okunk sajnálni, hanem abban is, a mi az egészséges magvat képezte benne. Egy negyed százada lehet, hogy férftól férfihez intőzve először hallottam azt a mondást: «kezit csokolom». Egy egyetemi magántanár (a ki nemrég halt meg) mondotta egy magas rangú egyházi férfinak. Úgy megbotránkoztatott a dolog, hogy soha se tudtam becsülni többé azt, a ki mondta. S napjainkban mind gyakrabban hallani ezt a mondást. Azt mondják rá: «keleti» erkölcs. Pedig dehogy is az. A szolgáltatásnak túlszája magas, kivált fejedelmi személyekkel szemben: a nyugati kultúra hozta létre, s a hűbéri korszakból maradt reánk. A kelet még a legregibb korban sem istentitette annyira a királyokat, mint tesztem a spanyol udvari felfogás. Reánk maradtak, még pedig eredetiben példának okáért azok a jelentések, melyeket a babyloni hivatalnokok levél alakban küldtek uralkodóiknak több, mint négyezer évvel ezelőtt. Az egész

bekezdés rendszeresen ebből áll: «A királynak, az én uramnak szolgáld N. N.» s következik nyomában az ügy előadása. Még a király czimeinek elsorolása is elmarad, holott ha a király saját személynében beszél, bőségesen elősorolja azokat. Csak a jeruzsálemi Abdchiba kezdi a levelét ezzel a kifejezéssel: «az én uramnak, a királynak lábához hétszeresen hétszer vetem magamat». De Abdchiba rosz fát tett a tűzre, s azért tartotta szükségesnek ezt az ajánlást. A mi napjainkban pedig hizelgővé lesz az is, a kinek elég joga van, hogy fölemelve hordja a fejét.

Az «esperanto». Az esperanto világnyelvi hívei ez év augusztus elején nemzetközi kongresszust fognak tartani Drezdában. S ezzel fel lesz vetve a kérdés, hogy ezt a nyelvet el fogják-e fogadni a nemzetek, vagy pedig el fog-e merülni a feledésbe, mint azok a többi kísérletek, melyeket hasonló czéllal tettek már előbb az emberek. Nagyon kíváncsúnak látszik, hogy együgyuanat a nyelvet beszélje mindenki, s első pillanatra nagyon könnyen keresztül vihetőnek is. Átalakítaná az egész világ képét, ha a világ összes népei — vagy legalább a művelt népek — ugyanazt a nyelvet beszélnék mindenütt. Mindenki otthon érezné magát minden országban, egy nagy lépéssel közelednének az «egy akol egy pástör» gondolatához, s elenyésznek még politikailag is sok különbség, melyek most állandó fenyegetést képeznek az egyes népekre. Innen van, hogy egy általános nyelvről megalkotása az egész újkor folyamán, (mióta a latin elvesztette az uralmát), állandóan foglalkoztatta a legzseniálisabb eszméket. Többek között a mi Bolyay Farkasunkat is. De az élet épen az ellenkező irányban haladt. Újjabb időben, nem hogy a kifejelet nyelveket fogadták volna el a kisebb nyelvcsaládok, hanem irodalmi nyelvről tettek olyanokat is, melyeket nem rég csak a nép beszélt, ez is szűk körben, kis helyen. A provanszál nyelvet csak a parasztok beszélték már Franciaország egyes részein, s midőn várt lehetett, hogy azok is elfelejtik s francziául tanulnak meg, az ellenkező történet, e vidékek írói is provanszál nyelven kezdtek írni. Ugyanez történt a flammand nyelvről, meg a baszkokéval. E tanúságok vezették Schleyert, a tudós német papot, mikor arra törekedett, hogy ne feledtesse el az anyanyelvet, hanem egy olyan igen egyszerű nyelvet konstruáljon, a melynek grammatikáját egy-két nap alatt megtanulhatta mindenki. Ennek a nyelvnek az lett volna a rendeltetése, hogy a nemzetközi érintkezést tegye lehetővé és könnyűvé. Így született meg a «volapük». Szótár segítségével könnyen használhatta mindenki néhány nap alatt. Japánok és németek, törökök és angolok megértették egymást általa. Huszonhárom folyóirata volt már a nyelvnek, a világ minden részén voltak hívei — s íme feledésbe ment. Igaz, hogy részben a kapzsiság tette tönkre. A felfedező mindég új meg új grammatikákat írt, mikor egy régít már elfogadtak, még pedig láthatólag azzal a czéllal, hogy megvegyék a könyveit. Minden új grammatika nehezebb lett — állítólag tökéletesebb is. (Az utolsóba sok magyar elem is vegyült). De talán más oka is volt a bukásnak: a nemzeti szellemnek nagy fellendülése. S ez az esperanto számára is veszedelmet jelent.

A VÁCZI-ÚTI TEMETŐ.

A mai pesti emberek legnagyobb része nem is tudja már, hogy a külső Váci-úton volt egykor Pestnek temetője. Már régóta nem temettek oda senkit, csak a zsidók tartották meg temetőjüknek az újabb időkig. Most már azonban ők is máshova temetkeznek s az egykori váci-úti temetőnek csakhamar csak a régi térképeken lesz az emlékezete. Helyét utcák, házsorok fogják elfoglalni, — a város fel nem tartóztatható fejlődése még a sírok nyugalmának sem kegyelmez. Emlékezetnek okául megörökítjük képeink közt ezt a megszűnt temetőt s benne Rózsavölgyinek, a magyar zene egyik úttörő mesterének sírját.

SZÓ-ISZONY.

A szó-iszony az az epidémia, mely újabb veszedelmesen kezd lábrakapni némely nyelvben. Fertőző talaja az üzleti élet, a hol «az idő pénz» jelszó lassanként hatalmába keríti az emberi beszédet is. Az emberiség praktikus gondolkodó része már nemcsak lehetetlen sürgőnyezimeket kombinál egy elő- és egy utónévből, hanem rájött arra is, hogy minek a huszadi században a sok szó és betű, mikor mennyi időmegtakarítással járna artikulálatlan hangokon, makogó egytagú szavakkal beszélni, mint az őserdők majmai. Ez a belátás szülte meg a legújabb nyelvreformot, vagy inkább nyelvhibortot, a rövidített vagy összevont beszédmodot.

Nyelvérzekünk épességének dicséretére legyen különben mondva, nálunk csak a legutóbbi években jöttek divatba azok a rettenetes szóösszevonások az élőbeszédben is, mint tesztem azt: *MAV, EMKE, OMGE*. Nincs az az ausztráliai pápua nyelv, mely ilyen zagya hangtorlódásokat megtúrme, s melyekért — fájdalom — elsősorban bizonyos affektált újságírói zsargon felelős. A kávéházi beszédmódban, a szerkesztőségek világában ma már nem is szokatlan, hogy a *PH, BH, OE* vagy *Budtu* (Pesti Hírlap, Budapesti Hírlap, Országgyűlési Értesítő, Budapesti Tudósító) embere, megírja a «szerk»-ben az *OMGE*-ről (Országos Magyar Gazdasági Egyesület) szóló tudósítását, ebédelni a *Vampi*-ba (Vampetics) megy, visszajövet a *Bali*-ban (Balaton-kávéház) hörpönt fel egy *pik-fek*-et vagy *pik-kap*-ot (piccolo fekete vagy kapuciner) s aztán estszürkületig üti a *klabri*-t (kalabriász). Hiszen segít ebben a nyelvfertőzésben a saját ifjú munkásai táborának a fővárosi ügyvédi kar egy része is, melynek legszebb playdoyer-i csak úgy hemzsegnek a *BTK* és a *KBTK* (Büntető törvénykönyv és kihágási büntető törvénykönyv) sűrű idézetétől. De sok vád illeti e részben a sportot űző ifjúságot is, mely az angol sportélet utánzásában való túlbuzgalmában százával honosítja meg az oly kitételeket, mint pl. *MAC* (Magyar Athletikai Club) tagja, *BTC* (Budapesti Torna Club), *FTC* (Ferenézvárosi Torna Club), stb.

Tudjuk mi, hogy a francia is használja a «sous-off»-ot a «sous-officier» (altiszt), a «Mé-tro-t» a «Metropolitain» (közúti vasút), az «aristo-lo»-t az «aristocrate», a «bene»-t a «benefice», a «Boul Mich»-t a «Boulevard St. Michel» helyett, sőt a németben is ismeretek a «stud. phil.» (bölcsezsethallgató), «cand. med.» (orvosjelölt), «toto» (totalizátor), «matz» (matulás), stb. kifejezések. Mindez azonban meg lehetőséget elszigetelt jelenség még és semmi-estire sem állandó nyelvszokás. Részben tényleges szükségén alapulnak, a terjedelmesebb szóösszetételek kiejtése megkönnyítésének ösztönözött szükségén, mint nálunk a «méltóságos» helyett szokásos «méltás» czim, részben tréfás szóferdítések, mint ugyancsak a magyarban a «mokra» (demokrata) s a diákélet szeszélyes szóalkotásainak egész sora, a «zigi», «szidi», «bika», «bük», «fiores» (szivar, kalap, forint, stb.).

Van azonban egy nyelv, melynek úgyszólván belső karaktere az ilyen szócsontítás vagy szóharapás, ha szabad így kifejezni magunkat. Az angol nyelv hihetetlen szóróvidítéseinél kelő megértésére ma már egész külön szótár kellene s minden bizonynyal összefügg ez némileg az angol természet időgazdálkodó s koncentrált tulajdonságával is. Mit mondana vajjon a magyar publikum, ha legemlegettebb politikusainkat röviden csak «Appi», «Weki», «Kosi» néven tisztelnék meg valaki? Ez pedig közkeletű az angol «slang»-ban, az utcai nyelven, a hol Bismarckról a legutolsó utcaszerep is csak per «Bizzi» emlekezik meg, s a ki előtt Krüger elnök sohasem volt más, mint «Old Kru», Bonaparte pedig pajtáskodó bizalmasággal egyszerűen «Bony» vagy «Nap» (Napoleon), maga Disraeli «Dizzy», Salisbury «Sally», Sheridan «Sherry», Boswell «Bozzy», Montagne «Monty», Bolingbroke «Bully», La-bouchère, a «Rad»-ok (radikálisok) vezére, «Lobby», s Palmerston, a «Lib»-ek, (liberálisok) vezére röviden csak «Pam».

A gömör ember is azt mondja, hogy «Balyi»-ba utazik, ha Rimaszombatban akad dolga.

De mi az ahhoz képest, mikor az angol egész sereg városot vetkőztet ki becsületes nevéből, csak hogy rövidebben ejtse. Így lesz nála Birminghamból «Brum», Konstantinápolyból «Ti-nople», Gibraltárból «Gib», Chikagóból «Chago», Cherwellből «Cherr», Cambridgeből «Cam», San-Franciscóból «Frisko».

Nézünk csak, milyen sommásan és praktikus-án intézi el ezt az alkalmatlan nyelvet egy született angol, ha már a viszonyok úgy hoz-zák magukkal, hogy teljességgel nem nélkülözheti. Tegyük fel, hogy abban a kellemetlen «sit»-ben (situation) van, hogy a «flue» (influenza) bántja. Mindenekelőtt elküld a «doc»-ért (doctor). Ha pedig «circ»-jei (circumstances, körülmények) engedik, vagy mondjuk: «poss»-á (possibla, lehetővé) teszik, fölveti magát egy «san»-ba (sanatorium), vagy egy «hidro»-ba (hydropathikus, azaz vizgyógyintézet). Ha pedig kutyája vagy lova betegedett meg, akkor a «vet»-et (veterinárius) hívhatja el.

Ilyen röviden törí magát kereszttül az angol az életben is. Ha elvégezte «coll»-ját (college-iskola), s jól bevágta a maga «Cic»-jét, «Thucky», «Tottle»-ját, «Odd»-ját és «Ill»-ját (már mint Cicero, Thukydides, Aristoteles, Odyssea, Iliász), a tetejébe némi «trig»-et (trigonometria) és «Eu» minden «propps»-át (Euclides tételei, propositionis), «opt» (optimus, első) osztályzatot nyer; ha «ex»-eit (exercise, gyakorlat) pontosan végezte, semmi «impo»-t (imposition, büntetés) nem von magára, ellenben az «exam»-ot (examen) jól kiállja, megkapja a «promo»-t (promotion) s — akkor mehet «vac»-ra (vacation) vagy «hols»-ra (holidays, szünnap) és sutba vághat minden «dic»-et és «vocab»-et (dictionary, vocabulary, szótár), nem lesz gondja a «reps»-ekkel és «preps»-ekkel (repetition és preparation), hanem egész idejét a «gym»-ben (gymnasium, tornaterem) töltheti, hogy «pro»-vá (professionatussá) képezze ki magát, mint «sports» (sportsman) a «bike»-on (bicycle).

Így lesz belőle igazi «gent» (gentleman), a ki teljes «fig»-ba (figura, gála) csapva magát, valami előkelő «rest»-ben (restauráció) ülve egy palack «cham» (champagne-i) mellett, melyet «sov»-val (sovereign, egyfontos arany) fizet, egész «comfy»-san (komfortosan) szivja «cig»-jét (cigar), mint akarmelyik elsőrendű «viv» (vivör), «aristo» vagy «nob» (nobleman, nemes), a ki az «upper ten»-hez (tulajdonképen «upper ten thousand»: felső tízezer) tartozik. Alkalmilag átlapozza a «Tely»-t (Daily Telegraph), végigfut néhány «pars»-t (paragrafust) benne valami híres «jock»-ról (jockey) vagy a «jap»-ok (japánok) legutóbbi győzelmeről, talán egy «mo»-t (moment) szentel az «ads»-oknak (advertisements, hirdetés) s azzal «cab»-be (cabriolet), «bus»-ba (omnibus), vagy «moto»-ba (motorkocsi) vetve magát, siet a «Cri»-be (Criterium-színház), «Troc»-ba (Trocadero), «Vic»-be (Victoria-színház), «Pav»-ba (Pavillon) vagy «Brit»-be (Britannia), hogy megnéze a legújabb «debbyt» (debutáns), vagy részt vegyen valamely «rep»-ben (reputation) álló szí-nész «bens»-jén (juttalomjáték, beneficium), a kinek «photo»-ja látható minden «lib» (library, könyvtáraszkodás) kirakataiban a legújabb «vols»-ok (volumes, kötet), «mags»-ok (magazines, folyóirat) és «supps»-ök (supplements, melléklet) sorában.

Hogy ilyen életmódhoz sok «mon», vagy «pec» (money, pecunia, pénz) szükséges, az természetes s ezért nem minden «cit» (citizen, polgár) engedheti meg magának ezt a luxust, a ki örül, ha vasárnaponként kiviheti családját a «Zoo»-ba (állatkert), megtekinteni a «croc»-ot (krokodil), «rhino»-t (rhinoceros), vagy «potamus»-t (hippopotamus), s aztán pár «sec»-re vagy «min»-re (secundum, minutum) beférhet egy olecsó «pub»-ba (publichouse, mulató), a hol a gyerekek «choc»-ot (csokoládé) fogyasztanak, a «pas» és a «ma» pedig hallgatják a «prom»-ot (sétahangverseny, promenád-koncert), vagy «pop»-ot (népszerű, populáris koncert).

Semmi esetre sem ajánlatos nekünk példát venni a mai angol közbeszéd ezen telegrafikus stíljéről, mely a nyelv komoly és szónokias díszének megfosztásával jár. Az angol-majmolás mai divatja mellett nem árt óvni attól,

hogy nyelvünk logikus tisztaságához hozzá ne engedjük férközni ezt a legújabb angolkört, mely legveszedelmesebben dühög az amerikai hírlapokban, elannyira, hogy már-már határozottan nevetéséges benyomást tesz ez a dajkaszo-ba stílus az idegen előtt, a ki ezeket a felszeg modorosságokat élvezni egyáltalán képtelen.

SZALAY PÉTER.

A mai élet a régítől talán abban különbözik legjobban, hogy óriási módon megnövekedett a forgalmi eszközök fontossága nemcsak az állami és a közgazdasági, hanem a magánéletben is. A vasút, a posta, a táviró és a telefon fontosabb eleme lett az emberiség szolidaritásának minden humanisztikus tanításnál, mert közelebb hozta egymáshoz a nemzeteket s az egyes embereket s bőségesebb módjait adta az egymás megismerésének és megértésének. S ép ezért egy nemzet művelődési állapotának legbiztosabb mértéke s egyúttal leghathatóbb tényezője közlekedési eszközeinek állapota.

Ebből a szempontból nézve a dolgokat, első sorban a magyar kultúra munkásának szól az az elismerés, a midőn most egyhangú dicsérettel emlegetik Szalay Péter államtitkárt, a magyar posta és táviró vezérigazgatóját abból az alkalmából, hogy most töltötte be az intézetnél való szolgálatának negyvenedik esztendőjét. Szalay 1868-ban, mint huszonkét éves fiatalember miniszteri segédfogalmazói ranggal került a postához, a mely akkor fejletlen, nehézkes és kisszerű intézmény volt. Összes bevétele alig volt több négy millió forintnál s az állam állandóan ráfizetett. Azóta az intézmény óriási fejlődött; 5459 hivatala működik országszerte, évenként nyolcezer millió korona értékű küldeményt szállít, s évi 16—18 millió korona jövedelmet hajt a kincstárnak. Ebben a roppant föllendülésben fő része természetesen az ország viszonyai általános föllendülésének van, de az már maga is nagy dolog, hogy a magyar posta és táviró mindig lépést tudott tartani az általános haladással s a magyar állam legpontosabban működő intézménye lett. Mindebben Szalay Péternek kezdettől fogva része volt, 1895 óta pedig teljesen az ő vezetése nyomán halad tovább a posta. Ez alatt az idő alatt mutatta ki igazán szervező képességét. Nehéz időkben, egy budapesti postásstrájk közvetlen következményeképp foglalta el vezető állását, szerencsés kézzel hamar kivezette az intézetet a fenyegető zavarból s rövid idő alatt sikerült az egész intézetet reorganizálni. Megvolt az a vezető embereknek első fontosságú tulajdonsága, hogy jól tudta megválogatni munkatársait, általában kitűnően érti az emberekkel való bánás nehéz művészetét s szakértelmén és kezdeményező képességén kívül ennek köszönheti első sorban nagy sikereit.

Leginkább szemmel látható munkája eredménye a táviró és telefon fejlesztésében. Az országos telefon-hálózat szervezése, a budapesti telefon-hálózat megváltása, az új telefontalpa és központ létesítése ép oly érdemei, mint a magyar telefontalpa és nyugati s a balkáni államok telefon-hálózataiba való bekapcsolása, a mivel a magyar nemzet nagy hivatásának, a Kelet és Nyugat közötti közvetítésnek czéljait is előmozdította. A belső szolgálat terén jelentékeny reformja volt a postára, táviróra és telefonra vonatkozó, 30 esztendőn át elsősorva kiadott s sokszor ellenmondó rendeleteknek ködexbe foglalása, a mi a szolgálatot megkönnyítette, gyorsabbá és pontosabbá tette. Gyorsaság, pontosaság, megbízhatóság: ezek a posta fő-erényei, ezeket szellemét igyekezett Szalay Péter az intézet személyzetében továbbfejleszteni a szolgálati és fizetési viszonyok javításával, a hol kellett, szigorral, a hol lehetett, jóindulattal. Ennek

SZALAY PÉTER ÁLLAMTITKÁR.

tulajdonítható, hogy míg ily széles hatáskörben dolgozó vezető emberek mindig akadnak ellenségi, őt mindig, mondhatni egyhangú népszerűség vette körül.

Szalay Péter ezenkívül igen nagy szolgáltatásokat tett a magyar állam nemzeti jellegének kidomborításában is, a magyar posta-ügy nemzetközi összeköttetésekének szervezésével, szerencsés nemzetközi egyezmények kötésével. A nemzetközi kongresszusokon mindig méltó módon képviselte a magyar államot s elismerést szerzett a magyar postának.

DIVATLEVÉL.

Sajátságos jellemvonása a divatnak, hogy fejlődése közben — különösen az utóbbi esztendők folyamán — mindig két irányt észlelhetünk benne. E két irány hol egyformán halad egymás mellett, hol egymást keresztezi. Az egyiknek eredetét a közelmúltban és annak történelmében kell keresnünk, a másik többé-kevésbé antik vagy exotikus.

A közelmúltban egy-két esztendőn keresztül a maga teljességében gyönyörködöttünk Biedermayer kisasszony minden cziccomjában. Még pedig nem egy-egy jelmezbel keretében, hanem a mindennapi életet tarkította. E szellem feltámadt a feledés sírjából, nyugodtan elvagyult a gésák hónapok izlésével, pedig erről hátrán feltehetjük, hogy Biedermayer kisasszonynak sejtelve sem volt a létezéséről.

Azonfelül sűrűn látunk persze és indus himzéséket, a mint a máskülönben teljesen stilszerű empire-ruhák karcsú vonalait díszítik. És ha kritikus szemmel nézzük a divatnak dús alkotó képességre valló, legfrissebb műveit, akkor két stílust különböztetünk meg. Igaz, hogy mindkettőt egymástól származik, de egészen különböző kultúrszakok állnak közöttük, távolgató őrít képezve és csakis a szép asszonyok parancsnak is beillő kívánsága tudja őket egyesíteni.

Az egyiknek harosi lóbogóján a directoire szó van felírva, míg a másik párt a görög izlést hangsúlyozza és olykor eredeti módon egyesíti a másik irányval. Mindkét stílusban megtaláljuk a feltétlenül megkövetelt karcsuság mellett a rövidített, olykor egészen a hónaljig felcsúszott övonalat. Nagyon örvendetes, hogy az empire-ruha ennyire ikerestvére a reform-ruhának, melyvel szemben eddig épen a franczák tanúsították a legellenesébb magatartást. És most épen ők megszűnnek segítő-társáivá, a nekik sajátos ötletességgel megteremtve az empire-ruhát.

Az alj redőzete ellenben görög eredetű vall. Persze, nagyon messze az út a görög istennők varraitól a modern asszony boudoirjáig és ezalatt sok változás esett meg rajtuk. A díszek világában is

NYÁRI TOILETTE.

nagyon sok a görög vonatkozás. Mindig újabb látjuk a mándert, melyet görög mintának kereszteltek el a francziák. Szinte megunták már egyesek, oly sűrűn és állhatatosan megismétlődik.

Sajátságos, hogy míg részletekben mindig örömmel fogadják a görög izlést, egészben még sem tud meghonosodni. A görög divatot, illetve a rövid derekat, tunikát és görög mintákat mindenhol viselik és szeretik. Ellenben a görögstílus ruhát — melyet a párisi és londoni divatművészek annyi komoly törekvéssel megközelítenek meghonosítani — idegenkedéssel, sőt megdöbbenéssel fogadják. Pedig igazán szép dolgokat sikerült már e téren megalkotni.

A híres Redfern például olyan ruhát készített valamely ünnepélyes alkalomra — mely rendkívül hasonlított a görög színházi alakokra — modern felfogásban. Puha selyemből szabott elsőruhán sűrű ránccokba elrendezett, de máskülömben inghez hasonló, újjmőküli és kerekén kivágott felsőruha borított égszínkék selymekreppből. Fémzárlakból sodrott, erős zsinór jelölte a mell alatt levő vonalat és körítette a ruha kivágását.

Eredeti és a ruhára nézve teljesen jellegzetes volt az átvétője. Rendkívül hosszú szövetdarab volt ez, nehéz himzésű széllel, mely elől — a bal karnál kiindulva — az antik köpeny nemes redőzéssel lett a jobb csipő köré, hátra átvetve. Ennél fogva a hosszú, részben a bal vállon megerősített rész még elegáns vonallal, a jobb vállon keresztül, előre átesett. A jobb kar teljesen szabadon maradt.

Ezen átvétő minden görög stílus ruhánál megismétlődik. Az védi meg az öletszerűség benyomását, mert olyan szabály nem létezik, mely a redőzetet és annak módját meghatározná, hogyan kell az átvétőt felvenni. Olykor hátul keresztződők viselője alakján, hol meg elől lesz római tógához hasonlóan bal felől a jobb vállra felcsapva. Gyönyörű ilyen átvétőt készített egy londoni ézég aranyháló reczescipkéből, melynek szélét nagy arany levelekkel hímézték ki. Alsó ruhája selymmuszlinből volt félig kötényhez, félig antik peplumhoz hasonlóan redőzve és felül, az oldalon nagy arany csattal összerakva.

Egyelőre a görög izlés felidézésére tett minden kísérlet még a kalandosság egy bizonyos jellegét leveti nem tudta. De ép így járt vele néhány év előtt mindazon kísérlet, mely a japán izlés meghonosítását célozta. Pedig a dolog oda fejlődött, hogy napjainkban ez csaknem kizárólag urálja a helyzetet és tömördek alakban megtaláljuk vonatkozásait. Ezidőszert tehát még tartózkodnunk kell az itélkezéstől, mert ki tudja, hogy a közel jövőben nem fogja-e átvenni a görög izlés a töle eddig megtagadott vezérszerepet.

S. . . . i. Bella.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezerédj István.

De hogyan kiáltson? V. egy ökölcsapásával a gyomrán nem lehetett egy negyedóráig még lélekzethez sem jutni. Tényleg az ember halottának látszott és sokáig tartott, mire elkezdett halkan nyögni «jaj! jaj!»

— Semmi, semmi! — mondta neki V. szokott csúfolódó flegmájával. — Az ilyen rázkódások jót tesznek. Majd meglátja. Most maga szép illedelmesen lábra áll és velünk jön a Colmareggiára. Meglássa, milyen jól fog menni. Készakarva nem használtam ezt. — S megmutatta neki a kulesot.

— Jaj, micsoda ököl! — nyögött a fináncz, — micsoda egy ököl!

— A feljutás kissé nehéz — folytatta az ügyvéd, s kivette a karabélyt Pedraglio kezéből. De mi majd engedelmével támogatjuk a hátulját ezzel az izével, ni. Ily módon kész öröm felmenni. Azután lejön velünk Brébe. A karabélyát majd visszük mi. Ön, kárpót-lásul, visz egy kis putnyot. Helyesnek véli? Menjünk, előre mars!

A szerencsétlen nem tudott lábra állni és természetesen nem lehetett őt ott hagyni, nehogy több segítségért kiabáljon.

— Tökfilkő! — szól Pedraglio — nagyon is erőset adtál neki!

V. azt felelte, hogy csak akkora ökölcsapást, mint egy asszony, visszaadta a karabélyt barátjának s megfogván a finánczot, egyenruhájának gallérjánál felhúzta őt, karjába nyomta a putnyot.

— Menjünk lusta! — szól. — Álomszuszék, menjünk!

Föl a hideg és sűrű ködben, föl a lejtő nagyon meredek, fászdító a lábat megvetni a puha fű eszmói között, csúszkálnak, kézzel-lábbal dolgoznak, de nem tesz semmit, föl, föl, a szabadságról. Föl a ködben, láthatatlantól mint a szellemek, először az ál-Marianna, azután a fináncz, a ki futtat és nyög a putny sülly alá, azután az ál-Zacomo úr, a ki selym kilátást ígér neki és lökdösi őt a karabélyal. A karabély csodát művel. Félóra alatt elérik a Bré felé hajló gerincezet, néhány lépésnyire a csúcs alá. Akkor leülnek a fűre és csúsznak egyenesen lefelé. Elkezd esni, a köd megrikül, ime a mélységben lábaik alatt a vágható erdők vörös színe. Elsőnek érkezik repülve Zacomo úr tisztelremlő köcsökalapja, a mint Pedraglio elhajítja «Éljen Itália!» kiáltással, miáltal az őrt karong-fogva csúszik lefelé. Brében Pedraglio megszalszotta az egész falut, üdvözlő lövéseket téve a karabélyból, osztogatta az «anesone triduo»-t a férfiaknak és fillérek a leányoknak, kérte a plébánost, hogy felakaszthassa a templomban a «frakkot» a nyert malaszt jeléül, leült enni a finánczcal; a pappal prédikáltatta neki, hogy meg kell bocsátani a gyomorba kapott öklözést, s felolvasta neki egy versszakát a barát költeményének, mely ekként végződött:

«Lanternone páter azt mondta, felelve,
Hogy ebben neki is változott az elve.»

Magyarázta neki, hogy ha egy Lanternone Páter megváltozott, megváltozhatik ő is és rábeszélte, hogy szöjkék meg; ledobatta vele az egyenruhát és ráadta a «frakkot» nevetés és tapsok közepette. Egyedül az ügyvéd nem nevette.

— Hát az a szegény Maironi? — így szól.

Francó nem ment át Castellón. Elérve a Rovajá-kápolnát, lejutott az ösvényen, mely a Caslano-forráshoz vezet, elérte a casaricói utasokát, felment rajta s utolsó fordulójánál Castello alatt, ott, a hol láthatóvá lesz Puria temploma a sziklák amphiteatruma alatt, jobbra a völgybe húzódott egy kecske-csapáson, ismét felment a loggió templom alatt és elérkezett a Maironi-villához a nélkül, hogy bárkivel találkozott volna.

Carlo, az öreg inas, a ki ajtót nyitott neki, szinte kővé meredt a meghiúsultságtól s kezét csókolta neki. E perczben ott volt az orvos.

Francó elhatározta, hogy addig vár, míg ez kijön és ezalatt megvallotta öreg hívének, hogy a csendőrök vannak sarkában. Aliprandi doktor nem sokára kijött s Franco tudván, hogy jó hazafi, vele is bizalmas volt, miután kénytelen volt megmutatni magát, kérdézősködni a nagymama állapotára felől. Aliprandi még az éjjel hívták s akkor érkezett, miután a prefektus Oriába ment; ideges izgatottságot, retentő halál-félelmet talált, de betegséget semmit. Most a marchesa nyugodtnak látszott. Franco bejelentette magát, s a komorna bevezette őt, tiszteletteljes kíváncsisággal nézve reá, ezután kiment a szobából.

A szobában, a hol a marchesa feküdt, az ablak-táblák félig be voltak téve s a szürke világosságnak csak két ferde sávját engedték be, melyek nem értek a párnán hanyatt fekvő arczig. Franco belépé, nem látta őt, csupán az ismert álmos hangot hallotta:

— Itt vagy, Franco?

— Igen, Isten veled nagymama — szól ez és lehajolt, hogy megeskölje. A viasz-szerű arez nem volt elváltozva, azonban tekintetében volt talán valami bizonytalan és sötét, a mi vágyak és rémületek látszatát egüttesen.

— Meghalok, tudod-e Franco? — szól a marchesa tiltakozott, elmondta a mit az orvos mondott neki. A nagymama hallgatta, vágyakozva szegezte reá szemét, szemében kívánt olvasni, vajjon az orvos igazán így mondta-e neki. Azután felelt:

— Nem tesz semmit, kézi vagyok.

Tekintetének és hangjának új kifejezéséből Franco teljesen megértette, hogy a nagymama kész további húsz évig élni.

— Sajnálom szerencsétlenségedet — mondta ez — s mindent megbocsátok neked.

Nem bocsánatot jelentő szavakat várt tőle Franco. Azt hitte, azért jött, hogy meghozza a bocsánatot, nem hogy elfogadja. Megvigasztalódva, megnyugodva, a mindennapi marchesa lassankint ismét megjelent az egy óra előtti marchesa mögött. Meg akarta ugyan szerezni a békét, de úgy mint egy piszok fősvény, a ki valami kíváncság kíséretbe hoz, s a ki kinosan kiszorítván markából gyönyörűségének árát, ebből a mennyit lehet, vissza akar tartani karmai között. Más pillanatban Franco visszadobta, méltatlankodva visszautasította volna ezt a bocsánatot; most a szulis Máriával szívében nem tehetett így. Azonban mégis megjegyezte, hogy a nagymama bocsánatával egyedül ő hozzá fordult. Ezt nem engedhette meg neki.

— Feleségem, nagybátyja és én sokat szenvedtünk — szól — az utolsó szerencsétlenség előtt; s most elvesztettük minden vigasztalásunkat. Ribera nagybácsit minden számításon

NYÁRI TOILETTE.

kívül hagyom; előtte meg kell hajolnunk, neked, nekem, mindenkinek; de ha feleségem és én hibáztunk veled szemben, bocsássunk meg egymásnak kölcsönösen.

Keserű falat volt: a marchesa lenyelte és hallgatott. Ámbár nem látta már a halált párnájánál, még szívében megvolt a Jelenség-től való rémület s bizonyos szavai a prefektusnak, a ki meggyóntatta.

— Végrendeletet fogok csinálni — szól — és kívánom, hogy tudd, hogy az egész Maironi-vagyom a tied lesz.

Oh marchesa, marchesa. Nyomorult, fagyos teremtés. Azt hitted, hogy ezzel megvetted a békét? Ebben igazán hibáztott a prefektus is, mert ő adta a tanácsot, hogy ezt a nyilatkozatot tegye unokájának. Tiszteletes jó ember, de tapintat híján, nem volt képes Franco fenkölt lelket megérteni. Francónak az a gondolat, hogy azt hihetnék, önérdékből jött el, elviselhetetlenné vált.

— Nem, nem — kiáltott fel egész valójában reszkette s félve saját heves veréstől — nem, nem, ne hagyj nekem semmit! Elég ha kifüzetted kamataim Oriában. A Maironi-vagyont, nagymama hagy a Nagykórháznak. Félek, hogy őseim hibáztak, mikor maguknak tartották.

A nagymamának nem volt ideje felelni, mert kopogtattak az ajtón. Belépett a prefektus és intette Francót, vegyen búcsút, hogy ne fárasztja ki a beteget.

— Sietni kell! — mondta odakünn. — Itt többlet tétél, mint a mi kötelesség volt. Most már nagyon is sokan tudják, hogy itt vagy és a csendőrök minden perczben megjelenhetnek. Mindent kigondoltam Aliprandival. Aliprandi azt véli, hogy a marchesa miatt consultatio szükséges, veszi a házi gondolat és Luganóba megy orvost keresni. A két evezős ti lesztek, Károly és te. Esik. Itt vannak a viaszos-vászonnépek a kucsmákkal. Vegyétek fel ezeket s te álls a hajó farán. Most levágjuk kecske-szakálladat; a kucsmával fejedem bízom benne, hogy nem ismernek fel. Biztonságban vagy. Talán nem is kívánják, hogy kiköszösek a vámhivatalnál. Semmikép fel nem ismernek. Ha beszélni kell, majd beszél Károly. A gondolat jó volt. A marchesa gondolatját Ausztria ügynökei mindig nagy tiszteletben tartották, mintha a kőfejtő sas tojását vitte volna. Mikor visszatért Luganóból, akkor is csak pro forma köttették ki a vámhivatalnál.

A gondola nyolcz óra után hagyta el a kikötőt. A kőd a magas csúcsokról a tó fölé süllyedt és esett az eső. Szomorú nap, szomorú utazás! Sem Franco, sem az inas, sem Aliprandi nem beszéltek semmit. Elhaladtak San Mamete és Casarico előtt. Ime a párk között, a Maine olajfáin túl Ombretta-lakásának fehér falai. Franco szemei könnybe lábadtak.

— Nem, kedvesem, — gondolta magában, — nem, szerelmem, életem, te nem vagy ott benn és áldott legyen az Úr, a ki mondja nekem, hogy ne higgyem ezt a borzasztó dolgot!

Még néhány evezősapás és ime a boldog idők, a keserű órák, a szerencsétlenség házaes-kája; ama szoba ablaka, a hol Lujza elvész sötét fájdalomában, a loggia, a hol ezentúl egyedül fogja napjait eltölteni az öreg Piero bácsi, ez az igaz ember, a ki hallgatagon, meggyötörve és fáradtan száll le a sir felé. Franco mégis szeretné tudni, mi történt eltávozása óta, vajjon a bácsi és Lujza szenvedtek-e zaklatást a rendőrségtől. Néz, néz, nem lát élő lényt sem a terrazon, sem a kertben, sem a loggia ablakaiban; minden csendes, minden nyugodt. Abbahagyja az evezést, szeretné látni valami jelét az életnek. Aliprandi doktor kinyitja a hajótetőnek hátsó ablakát s könyörög, hogy evezzen, ne árulja el magát. Ebben a pillanatban Leu a kertecske korlátjára támaszkodik tálczával a kezében, nézi a gondolat, bemegy a loggiába. Tehát Piero bácsi a loggiában van, ez a szokott pohár tej, a mit visznek neki; semmi sem történthetett. Franco újra evezni kezd és Aliprandi doktor becsukja az ablakot. Eltűnik a kertecske, eltűnnek Ori házai, a gondola a vámhivatal kikötője feje fordul.

Biancon, a ki czompokra halász esernyő alatt, meglátja a gondolat, ott hagyja horgait és jön a marchesának hódolni. De e helyett Aliprandi doktort találja, a ki megzavarja őt

Alexandra királyné.

AZ ANGOL KIRÁLYNÉ A KÖZÖNSÉG KÖZÉ VEGYÜLVE A FRANCZIA-ANGOL KIÁLLÍTÁS HULLÁMVASÚTJÁN.

a rossz hírekkel az öreg hölgyről, hogy az szükségét éri Pepijét odahívni, vele is közölni a dolgot; szegény Pepi pedig az ő Carlasciájának esernyője alatt a meghiúsultság egy kis komédiáját szavalja el. Férj és feleség biztatják Aliprandit, hogy siessen és gyorsan térjen vissza. A szelindek megengedi neki, hogy visszajövet egyenesen menjen Gandriából Cressognóba és a doktor Francóhoz fordulva mondja:

— Menjünk!
Francó érzéketlenül hallgatta a párbeszédet, kezeit az evezőn tartva, remélte, hogy hall valamit barátjairól és házáról; de egyikük sem említett sem rendőrséget, sem letartóztatást, sem szökést, mintha a Ribera ház Chinában volna. A gondola lassan hátrál a kikötőtől, Gandria felé fordítja orrát, eltávozik, eltűnik a határon túl, a ködben.

Luganói parton Aliprandi doktor kinyitotta az ajtót és behívtá Francót. Kevéssé ismerték, de testvérként ölelték meg egymást.

— Ha majd eljön az ágyuszó ideje — szól Aliprandi — én is ott leszek.

Megegyeztek abban, hogy elbúcsúznak és először száll ki egyedül, mert Lugano tele volt kémekkel s a doktornak mégis bizonyos óvatossággal kellett élnie. Különbösen is a doktor nem sietett; sürgősebb volt neki evezőst, mint orvost találni. Franco szemébe húzta a kucsmát és partra szállván, a Korona vendéglőbe ment.

Néhány órával később, mikor a gondola már visszatért, kiment Valsoldabelieket keresni, hogy híreket kapjon, a Fontana gyógyszerháza felé indult s az arkádok alatt találkozott barátjaival, a kik épen a gyógyszerházból léptek ki egy öreg emberrel együtt. Nyakába ugrottak, sirtak meghiúsultságukban. Ők is híreket keresni indultak. A gyógyszerházból azt beszéltek, hogy Francót elfogták. Mily öröm szabad földet érezni lábuk alatt!

Legyen szabad megemlékeznem arról az öregről, a ki Pedragliót és az ügyvédet kísérte. A régi luganói kis világnak bizarr alakja volt ő; művész s méltó arra, hogy egy másik művész le- rója tisztelettel iránta, mikor közelében elhalad. Bizonyos Sartorio nevezett festő, költő és gitár-játszó, a ki azon időben gyakran lehetett látni Lugano sötét utcáin szép fehér szakállal, fehér kalapjával, melyet jobb szemére húzott, előkelő fekete kabátjával és gomblyukában virággal. Nagyon szegény, de nagyon tisztességes volt, gavallér az úri hölgyekkel és a közönséges nőkkel, mindig kész egy szerelmi dalra vagy egy gitározásra, imádtá saját városát, kenyeren, sajton és vizen élt. Kiszimatolta és felismerte az idegeneket, hogy Lugano nevezetességeit mutogassa nekik, s mindig el volt foglalva ezekkel a teendővel, folyton a Villa Ciani, a Parkhotel és Villa Chialiva közt

sürgött-forgott. A Parkhotel a világ nyolczadik családjának tartotta. Résztvett felavatásán és szerföltött büszke volt.

Ezúttal önként csatlakozott Pedraglióhoz és V.-hez, kik elbeszéltek neki szökésüket. Ő vezette őket a Fontana-gyógyszertárhoz, hogy ott híreket halljanak Francóról.

— Hogyan? — így szól a találkozás után. — Ez az Önök barátja? Ő is megmenekült a Habsburgok sasának kapzsi karmai közül? Kitiünő! kitiünő! Évek előtt irtam egy ódat más lombardokról, a kik a Vall-Intelói felkelés után ide menekültek; nem is volt rossz. Leírta bizony szökésüket a Mara-völgyön át, lezállásukat, Maroggiába érkezésüket Luganóba. Keveset mondok, ha azt mondóm!

— Merész fia Lombardiának!
Luganóm tárt karjai várnak!

— Ez a kis dolog igen jól illik Önökre is. Most szaladok a gitáromért, azután a vendéglőben előadom Önöknek.

— Szűz anyám! — sóhajtott Pedraglio.

HARMADIK RÉSZ.

I. FEJEZET.

A bölcs beszél.

Nem egy, hanem három tavasz is elmúlt amaz 1855-iki ősz óta, fegyverzörgés és zászlóbontás nélkül, a melyre az olaszok a Ticeo partján annyira áhítottak. 1859. évi februárban azonban biztosak voltak abban, hogy a negyedik év nem fog ugyanígy elmúlni. Nagy események voltak útban, melyeket kellőleg előre hirdetett egy fényes üstökös. A régi világ belsejéből moraj és tompa recsegések hallatszottak, miként a befagyott folyóban az olvadás előestéjén. Tíz évnek halálós dermedtsége, félelmes csendje mülöfölbén volt; új, meleg, esilógó áramlatok elsöpörték az ütődések és rombolások zajában. Carlascia adta a hencze-gőt és finánczainak, a kik hallgattak, egy közeli katonai sétáról mesélt Turinba. Puttini úr többé nem tért teljesen magához ama reggel csapása után, az ügyvéd árulása, a nagy köcsökalapnak tragikus és frakkjának komikus vége óta; s elvesztette minden becsületét a hazafiak iránt. Épen 1859 februárjában a német érzelmű Palkó a liberálisok örült reményeiről beszélt neki a sottamessei gyógyszer-tárban.

— Nem, igen tisztelt Pál uram, — mondta neki az emberke. — Én Szent Márk, egy nagy szent alatt születtem; láttam a francziákat, jó nép; most látom a németeket, hagyjuk ezeket; láthatnák még másokat is, de a gazemberek, higgye nekem, a gazemberek nem diadalmaskodhatnak.

VÍZHORDÓ.

Aliprandi doktor már Piemontban volt. Napoleonnak egy öreg altisztje, a ki Puriában lakott, titokban rendbeszedte uniformisát, abban a gondolatban, hogy jelentkezik a francziák császárnál, ha majd Olaszországba jön. Ezalatt a Valsolda lejtőin békésen nyíltak az ibolyák, mintha semmire történt volna. Február 20-ikának estéjén Lujza egy csokrot vitt a temetőbe. Még gyászt hordott, fakó és sovány volt, szemei sokkal nagyobbak lettek és hajába sok ezüstsál vegyült. Úgy látszott, mintha szerencsétlenségének napja óta húsz év múlt volna el. Kijövéen a temetőből, Albogasio felé indult és néhány oriai asszonyhoz csatlakozott, a kik a plebánia-templomba mentek rózsafüzért imádkozni. Nem látszott már annak a sötét kísértetnek, a ki az ibolyát Mária sírjára letette. Derülten, szinte vigan beszélt egyikkel-másikkal, kérdezősködött egy beteg állat felől, megsimogatott és megdicsért egy gyermeket, a ki öreganyjával ment imádkozni, intette őt, hogy legyen csendesen a templomban, a minő csendes volt mindig az ő Máriája. Ezt nyugodtan mondta s Máriát nyugodtan nevezte meg, az asszonyok pedig elborzadtak és el is esodálkoztak, mert most már Lujza sohasem járt templomba. Megkérdezte egy leánykától, vajjon a fiatalok szándékoznak-e szavalni, s fog-e szavalni bátyja

FÜRDŐ KACSÁK.

Kifejezte Lujza előtt rosztalását, kérte, hogy legalább tartsa titokban azt, a mit esténként tesz a tanár dolgozószobájában; de nem ment tovább. Viszont a tanárt boldoggá tették volna ezek az összejövetelek; de szenvedett Eszter nemetszése miatt.

Sötét volt már, mikor Lujza a Gilardoni-ház kis aytajánál csöngött. Eszter nyitotta ki neki. Lujza nem felelt üdvözlésére, mely zavartnak látszott, csak reá nézett, s mikor a földszinti kis szalonban volt, a hol Eszter estéit tölteni szokta, oly szenvedélyesen ölelte meg, hogy Eszter sirni kezdett.

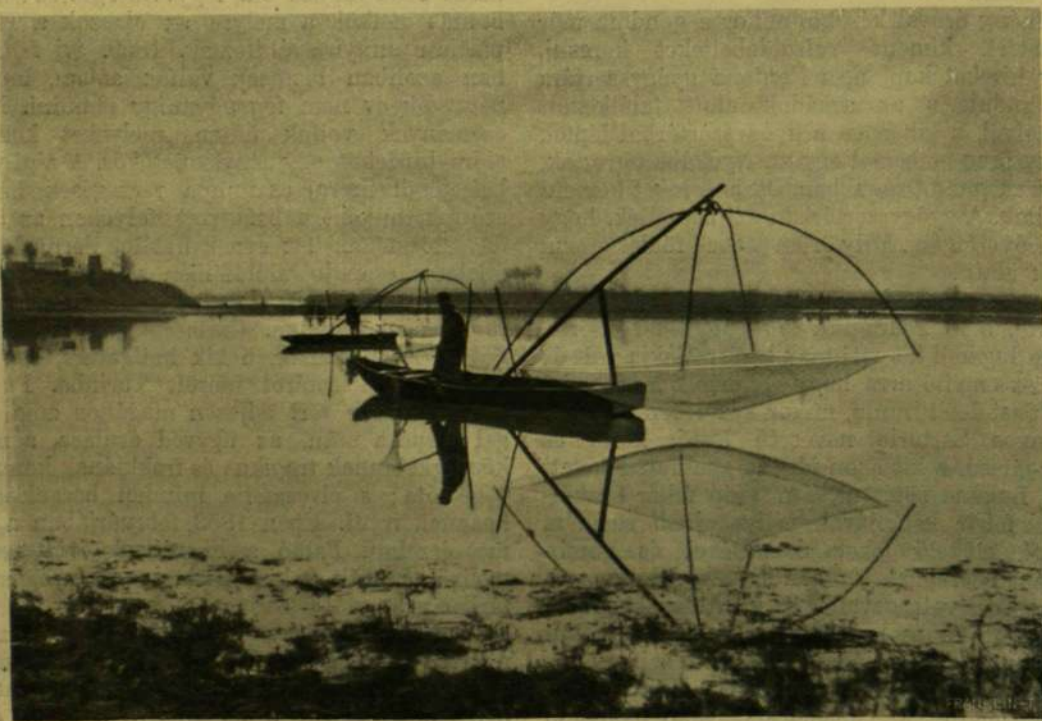
— Légy türellemmel, — szólt Lujza. — Nekem már csak ez maradt.

Eszter igyekezett őt megvizsgálni, biztatta, hogy jobb idő következik reá nézve, az együtt-lét férjével. Néhány hónap múlva Lombardia szabad lesz, Franco hazatérhet. S akkor... akkor... annyi minden történhetik... Visszatérhet Mária is! Lujza összereszt, megragadta kezét.

— Nem! — így szólt. — Ne mondd ezt! Soha, soha! Egészen az övé vagyok, egészen Máriáé!

Eszter nem felelhetett, mert sietve és mosolygva belépett a tanár.

Látta, hogy feleségének szemei könnyben úsztak és hogy Lujza nagyon izgatottnak látszott. Igen szomorúan köszönt és csendben Eszter mellé ült, azt képzelte, hogy a szokott

HALÁSZOK.

NYÁRI KÉPEK.

tárgyról beszéltek, mely feleségének kellemetlen volt. Ez szerette volna őt elküldeni, folytatni beszélgetését Lujzával, de nem merete tenni. Lujza reszkedett a jövővel veszély ama képétől, mely időről-időre homályosan felmerült lelkében, melyet mindig iszonyattal üzött el, mielőtt megfontolná, s mely most barátjánője szavai folytán tisztán és világosan újra feltűnt előtte. Hosszú kínos szünet után Eszter felsóhajtott és halkán így szólt neki:

— Menj hát. Menj hát.

Lujza hálásan felszökött, letérdelt barátjánője előtt, ölébe hajtotta fejét.

— Tudod, — így szólt, — én többé nem hiszek Istenben. Előbb azt hittem, hogy egy gonosz Isten van, most már nem hiszem, hogy létezik; de ha volna az a jó Isten, a kiből te hisszesz, nem ítélné el egy anyát, a ki elvesztette egyetlen leánykáját és el akarja magával hitetni, hogy egy része még él.

Eszter nem felelt. Két év óta majdnem minden este, férje és Lujza felidéztek a halott gyermek szellemét. Gilardoni tanár, a szabadgondolkodónak és mystikusnak ez a különös keveréke, igen nagy érdeklődéssel olvasta a csodálatos dolgokat, melyeket az amerikai Fox-nővérekről, Eliphas Levi kísérleteiről írtak, figyelemmel kísérte a spiritizma mozgalmát, mely hirtelen elterjedt Európában, mint egy rögeszme, mely megragadta a fejeket és az

KOMPNÁL.

FÜRDŐ GYEREKEK.

asztalokat. Beszélt erről Lujzának és Lujzát meghódította, elvakította a gondolat, hogy meg tudhassa, vajjon gyermeke létezik-e még és feltéve, hogy létezik, valami összeköttetésbe léphessen vele. Nem látott a tények csodaszertésében és az elméletek különös voltában mást, mint ezt a fénylő pontot és könyörgött a tanárnak, hogy tegyen kísérletet vele és Eszterrel. Eszter nem hitt más természetfölöttiben, mint a keresztény tanításban. Ezért nem vette a dolgot komolyan s azonnal beleegyezett, hogy kezét egy asztalkára helyezi barátjánőjével és férjével együtt, a ki a maga részéről nagy buzgalmat mutatott és erősen hitt a sikerben. Az első kísérletnek nem sikerült. Eszter nagyon boszantotta a dolog és szerette volna abbahagyni; de egyik este az asztalka húsz percnyi várakozás után lassan egyik oldalra hajolt, egyik lábát a levegőbe emelve, lehajolt, ismét felemelkedett, nagy ijedségre Eszternek, nagy öröme a tanárnak és Lujzának. A rákövetkező estén elég volt öt perc a megmozdítására. A tanár megtanította az a-b-c-re és megkísérelt egy szellemidézést. Az asztalka felett s lábait a földhöz ütötte a sugalmazott a-b-c szerint. A felidézett szellem megmondta nevét: Van Helmont. Eszter remegett félelmében, mint a falevél, a tanár remegett megindultságában, tudtára akarta adni Van Helmontnak, hogy művei megvannak könyvtárában, de Lujza kö-

MOSÓ NŐK.

NYÁRI KÉPEK.

nyörgött, hogy kérdezze meg tőle, hol van Mária. Van Helmont felelte: «Közel!» Ekkor Eszter halotthalványan felkelt s tiltakozott, hogy nem folytatja. Lujzának sem könyörgése, sem könnyei nem bírták őt rábeszélni. Hisz ez bűn, bűn! Eszternek nem volt mély vallásos érzése, de az ördögtől és a pokoltól nagyon félt. Egy időn át lehetetlen volt újra kezdeni a séance-okat. Eszter borzadt tőlük és férje nem mert neki ellentmondani, Lujza azonban könyörgések árán elért egy megalkuvást. A séance-ok újra kezdődtek, de Eszter nem vett bennük részt.

Tudni sem akarta, mi történik ott. Csak a mikor férjét gondteljesnek, szórakozottnak látta, akkor egy boszús célzást vetett oda a dolgozószobabeli titkos eljárásokra. Ilyenkor a tanár bánkódott, ajánkozott, hogy abbahagyja és Eszter volt az, a ki gyengének érezte magát Lujzával szemben. Mert közvetve megértette, hogy Lujza hiszi, hogy a gyermek szellemével közlekedik. Egyszer ezt mondta neki:

— Holnap este nem jövök el, mert Mária nem akarja.

Máskor pedig: — Looockba megyek, mert Máriának virág kell nagymama részére.

Eszter előtt hihetetlennek látszott, hogy egy világos és erős értelem, mint a Lujzáé, eny-

nyire eltévelyedhessék. Egyidejűleg belátta az óriási nehézségeket, hogy szépszerével meggyőzze, és hogy mily kegyetlenség volna, ha erőszakkal ellenszögölne.

A tanár meggyújtott egy gyertyát és felment a dolgozószobába; Lujza követte. Ismerjük a kis dolgozószobát, mely hasonlított egy hajókabinhoz; a könyvekkel teli állványokkal, a kis kandallóval, a tóra néző ablakkal, a karosszékkel, a melyben Mária elaludt karácsony éjjelén. Most még valami volt ott: a kandalló és az ablak között állt egy kis gömbölyű asztal, egyetlen háromfelé osztó lábbal, egy arasznyira a földtől.

— Nagyon sajnálom, — szölt Gilardon, belépve a gyertyával, — hogy Észternek annyira nem tetszik a dolog.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ambrus Zoltán munkáiból újabb négy kötet jelent meg. Ma már a nagyközönség körében forog e kiváló író léte munkájának javarésze s nagy elterjedésével valóságos hivatást teljesít: az igazi irodalom megértését és szeretetét terjeszti az olvasók ezrei közt. Ambrus munkái első sorban épen színvonalukkal válnak ki magasan az átlagos irodalmi termelésből, a tudatos író művészet fölényével, a felfogás előkelőségével s a stíl finomságával. S hogy e tulajdonságai révén széles körökre is hatni tudnak, az a magyar olvasóközönség szellemi színvonalának jelentékeny emelkedését jelenti. Most megjelent négy kötetében egy regény van, a *Giroflé és Girofla* s három kötet kisebb-nagyobb elbeszélést. A regény rövid, nem is tölt be egy kötetet, meg kellett pótolni három kis novellával. Ha jól emlékszünk, ez a *Giroflé és Girofla* az egyedüli nagyobb munkája Ambrus Zoltánnak, a mely a magyar vidék levegőjében játszik. Két leánytestvér, színésznök, a ezim-szereplői s az ő szerelmi dolgai adják meg ezuttal az írónak, hogy bemutassa rajtuk gazdag lélekrajzoló képességét. A két főalak s a körülük seregülő mellékszereplők egyike-másika is példája az apró árnyalatokban meglevevített lélektanai rajznak. A novellák, melyek a többi három új kötetet betöltik, azt az Ambrus Zoltánt mutatják be nekünk, a kit ismerünk s a kiből már vagy másfél évtized óta élő irodalmunk egyik díszét látjuk.

Újabb versek. Az az öt-hat év, a mely *Ihász* Aladár első verskötetétől a most megjelent második elválasztja, nem hozott számára sem lényeges fejlődést, sem egyéb irányú változást. Ugyanaz az érzelmes dilettáns maradt, a ki volt, még formái sem tökéletesedtek. Most is nagyjából apró dalokat ír, a melyek egy-egy röpké, pillanatnyi hangulatot volnának hivatva röptében elkapni és formába rögzíteni. A baj azonban az, hogy ez a versek írójának csak ritkán sikerül, a hangulat többnyire kisziklik a kezei közül, mint a víz s csak szavak, szín, csendés és szárnny nélküli szavak maradnak belőle. Az ilyen hangulat-dalnak olyannak kellene lennie, mint az ezüst-csengők csilingelése, a nyelv, a rim, a ritmus össze kellene, hogy csendüljön a tartalommal, minden szónak külön életem élete, szerepe és súlya kellene hogy legyen, a mely azonban szervesen belevegülnön az egészbe. Minden felcsikamlás megfosztja magát s az *Ihász* Aladár verseiben kelletlenül gyakorabb az ilyen felcsikamlások. Szó sincs róla, vannak néha szerencsésebb pillanatai is, a mikor eltalál egy-egy képet, egy fordulatot, de ez nem változtat verseinek általános jellemén. Versei mégis csak szürkéek, egyhangúak, tompák, poentejének le van törve a hegye, rímei inkább konganak, mint csengenek s kopottak a sok használatától. Úgy látszik, ennek nem annyira a szerző tehetségének a hiánya az oka, mint talán inkább a túl-gyors és túl-bő termelés. Ebbe a hibába könnyen esik az, a kinek vékony a vénája, de megvan a verselő készsége. Csekély önkritika mellett a routine könnyen összetévesztheti az ember az ihlettel. Mert hogy *Ihász* Aladárnak van vénája, azt látni szerencsésebb pillanatokban szülemlett versein, a melyeken megérzik a felindulás, melyet írás közben érzett s a melyekből csakugyan át tudja vezetni a hangulatot az olvasóba. Mért hogy ezek vannak a kötetben kisebbekben, holott a szerzőtől bizonyára több ilyen is telék?

Széphistóriák. *Vissnyovszky* Rezső egy valószínűleg doktori disszertációnak készült munkájában a XVI. századi magyar széphistóriáknak azt a csoportját vette tárgyalás alá, a melyek latin-olasz forrásokból vannak feldolgozva. Ezek: Istvánfi Volter és Griseldisze, Enyedi György Gismunda és Gisquardusa, Szegedi Veres Gáspár Titus és Gisippusa, Ráskai Vitáz Franciscója és Gergelyi Argirusa. A buzgó fiatal szerző összehasonlító filológiai módszerrel dolgozik, keresi az egyes széphistóriák forrásait, keletkezésük módját s így igyekszik rávilágítani azokra a kapcsolatokra, melyek a széphistóriák

íróin át a magyar s a latin-olasz irodalmak közt létesültek. Valami döntő eredményekről nem számolhat be, az Argirus eredetijét pl. neki sem sikerült felkutatni. Néhány elfogadható conjectura azonban akad a munkában, a mely nagy szorgalommal s a tárgyank lelkes szeretetével készült.

A szinköltészet Borne felfogásában. Ha jól tudjuk, az első eset most, hogy magyar kutató érdemlegesen foglalkozik Borne-vel, a múlt század elejének egykor sokat szidott és sokat dícsőített kritikussával és szatirikussával, a ki életében meglehetősen nagy zajt támasztott maga körül, azóta azonban mindjobban elmerül a feledés kódébe. Nem mondjuk, hogy irodalmunk valami nagy hiányát Borne-vel szemben; elvégre a világirodalomnak annyi nagy alakja nincs még magyarul feldolgozva, hogy jöjjön még az ilyen, a mi magyar perspektívától mégis csak félreeső tárgyaknak nincs aktualitások Manapság még a németek se valami nagyon olvassák Borne-t, magyar ember pedig elvéve ha akad olyan, a ki egyebet tud róla a nevével és néhány irodalomtörténeti adatnál. Nem is valami nagyon helyes dolog, hogy fiatal irodalomtörténet-írók, mikor doktori disszertációjuknak való anyagot keresnek, ilyen félreeső témákhoz fordulnak, a melyek nem érdekelnek senkit, nincs más hasznuk, mint hogy szerzőjük megkapja révükön a doktori fokot. Ezért nincs okunk valami nagy meglepődéssel fogadni *Travnik* Jenő füzetét, a mely Borne-t mint színi kritikust igyekszik bemutatni. Az egész munkácska különben alig egyéb, mint megállapítás annak, hogy mit írt egyes korabeli drámaírók Borne. Ha ez a dráma véletlenül Schiller Tellje, akkor még csak olvassuk némi érdeklődéssel, de hogy mért kell fontossáknak tartanunk, hogy mint gondolkodott Borne Immermann Hofer Andrásról szóló utalmas és ma már tökéletesen elfelejtett drámájáról, azt igazán nem értjük. A német filológiai irodalomban még csak van némi értelme az ilyen apró részletekbe menő fejtegetéseknek, de mit nekünk magyaroknak ez az egész dolog? S hozzá még a könyvnek legalább a fele idézet Borne fejtegetéseiből az eredeti nyelven. Furcsa magyar könyv az, a melynek fele németül van. Legalább lefordíthatta volna a szerző a német idézeteket — A kelletlenül kissé bővebben foglalkozunk most ezzel az igénytelen művecskével, de szükségesnek láttuk, hogy rámutassunk egyszer arra a téves útra, a melyen a magyar egyetemek doktori disszertációinak nagy része jár.

Ágnes. *Jeszzenszky* Gyula történeti tragédiát írt s adott ki e cím alatt. A négy felvonásos darab IV. László korában játszik s e kalandos jellemű királyunk tragikumát azon a nyomon igyekszik kifejteni, a hogy már régebbi írónk is próbálták. Kun László itt is egy szép kun leány, Ágnes iránti bűnös szerelmének lesz áldozatává. A dráma különben nem sok drámaírói tehetséggel és színpadi érzékellyel van megírva. Dikéziója is nagyon fogyatékos; az író mindjárt az első lapon így beszéltei László királyt: „Ha nincs többé miért hevülöm s homlokom hazug redőin csak teltség s bánat ül, mit ér nekem a trón, e születte fadarab, melyre a nép szánalommal tekint?” stb. Így nem beszél képzőkorai magyar király, drámai hős még kevésbé.

Új könyvek: *Ambrus Zoltán munkái*. 1. *Giroflé és Girofla*, 2. *Furcsa emberek*, 3. *Budapesti mesék*, 4. *Leányok, asszonyok*. Négy kötet. Budapest, Révai testvérek; ára kötetenkint 4 korona.

Újabb versek. *Irta Ihász Aladár*. Budapest, Singer és Wolfner.

Széphistóriáink olasz-latin csoportja. *Irta Vissnyovszky Rezső*, Budapest, Stephaneum.

A *szinköltészet Borne felfogásában*. *Irta Travnik Jenő*. Budapest, Hornyánszky Viktor.

Ágnes. Történelmi szomorújáték négy felvonásban, írta *Jeszzenszky Gyula*. Szolnok, kiadja a „Tiszavidék” szerkesztősége; ára 2 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a következő napokban: FRANK ANTAL, negyvennyolcaszónv évfordulánagy Magyarbányában. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. — MASZARÉK Rezső nyugalmazott királyi táblai bíró, volt fővárosi bizottsági tag, 63 éves korában Budapesten. — ZILALI KISS László földbirtokos, Szilágy megye nyug. főszolgabírája, vármegyei bizottsági tag, a Szilágyocseh és vidéke takarékpénztár elnöke, 66 éves korában Szilágyocsehn. — IDŐSEBB KOMLÓSY KÁLMÁN győri székeskáptalani gazdasági felügyelő, 66 éves korában Győrött. — Cs. Boróczy FERENCZ, 66 éves korában Szerb Csanádon. — BUCHLER László kereskedő, 58 éves korában Gyöngyösön. — GALL János állami polgári iskolai tanár, 37 éves korában Dobosin. — ZSITNYÁNSZKY ADOLF nyug. balatoni lelkész, 70 éves korában Borsodnádasdon. — LÉR KÁROLY dr., a királyi magyar tudomány-egyetemi Pasteur-intézet főorvosa, 50 éves korában Buda-

pesten. — SZOBOTKA VILMOS Szeged város törvényhatósági bizottságának tagja, nagybirtokos, 74 éves korában Szegeden. — TÓTH IGÁNY, a veszprémi székeskáptalan nyug. uradalmi számvéveje, 83 éves korában. — SZEDOGYAVITS FERENCZ pápai kamarás, mogyoródi plébános, 67 éves korában kamarás, tanácsosa, 63 éves korában Kismartonban. — KARTNER FERENCZ, a temesvári állami főgimnázium tanára 44 éves korában Fehértimonban.

Özv. RÁTH GyÖRGYNE, szül. Szikora Rozália, 86 éves korában Török-Bálinton. — RUFF GyULÁNÉ, szül. Németh Emília, 67 éves korában Győrött. — Dr. EBERGÉNYI SÁNDORNÉ, szül. Ajtay Róza, 46 éves korában Erdődön. Az elhunytban Ebergényi Sándor miniszteri osztálytanácsosa feleségét gyászolja. — IGLÓI SZONTAGH PÁLNÉ, szül. Madarász Paula, 82 éves korában Csetneken. — ÖZV. JÓNA ELEKNE, született Bleuer Zsuzsánna, 53 éves korában Nyiregyháza. — GELEI KATONA JUDITH, Katona Zsigmond és neje, altorjai Fülöp Julia leánya, Kecskeméten. — NEMES MÓRÉ BÉLANÉ, szül. Gaisz Janka, néhai Móró Béla özvegye, 63 éves korában Budapesten. — ÖZVEGY KADLUBEK IGÁNYCZNE, szül. Sass Rozália, 84 éves korában Veszprémben. — Dr. ENGEL SÁNDORNÉ, szül. Weisz Klementin, Nagykanizsán.

EGYVELEG.

*A gyermekbűnösök számának folytonos és nagyrányú növekedése egyike a mai társadalom legaggasztóbb jelenségeinek. Hetvenöt év óta a szám nem kevesebb mint 450 százzal nőtt. Franciaországban 1830-ban alig léteztek kiskorú bűnösök, hogy mint gondolkodott Borne Immermann Hofer Andrásról szóló utalmas és ma már tökéletesen elfelejtett drámájáról, azt igazán nem értjük. A német filológiai irodalomban még csak van némi értelme az ilyen apró részletekbe menő fejtegetéseknek, de mit nekünk magyaroknak ez az egész dolog? S hozzá még a könyvnek legalább a fele idézet Borne fejtegetéseiből az eredeti nyelven. Furcsa magyar könyv az, a melynek fele németül van. Legalább lefordíthatta volna a szerző a német idézeteket — A kelletlenül kissé bővebben foglalkozunk most ezzel az igénytelen művecskével, de szükségesnek láttuk, hogy rámutassunk egyszer arra a téves útra, a melyen a magyar egyetemek doktori disszertációinak nagy része jár.

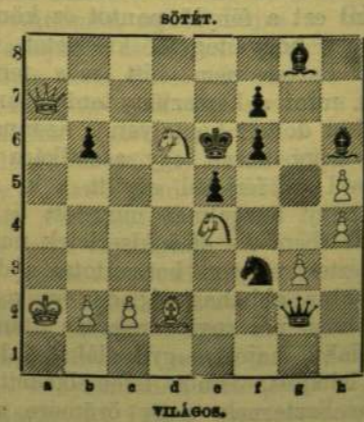
A Beretvás-féle Migrén-pasztilla gyorsan mindenféle heves főfájást biztosan megszüntet. Egy doboz (24 pasztilla) ára 1 korona 20 fillér minden gyógyszerárban.

Egy gyógyvendégnek ötven éves jubileuma. Nemes Könygmayer János zalaezerszégi földbirtokos 1858 óta évenként meglátogatja a rohitsch-sanerbrunni gyógyhelyet. Ez ötven éves jubileum emlékére az ünneplétek szállója gazdagon feldisztált és fellebörgőzött lett. Az igazgatóság pedig az ünneplétek átadására, ennek ezüst serlegét és a gyógyhely aquarell-képet nyújtotta át, ki ebből kifolyólag a helyi jótkönyvség részére nagylelkűen háromszáz koronát adományozott.

A nyár veszedelmei és a csecsemők. A csecsemők halandóságának legnagyobb százalékát a nyári megbetegedések szolgáltatják. Ezek közül a legveszélyesebb a hasmenés, a gyermekek gyomorbélhurujta, mely néha pár nap alatt kioltja a csecsemő életét. A gyomorbélhurujta többnyire a tej baktériumai okozás, melyek a nyári hőségben rohamosan szaporodnak és a tej bomlását előidézik. Eppen ezért kiküszöbölendő lenne a tej a gyermekek étrendjéből, a forró évszak idején. A meleg időjárás alatt a tehéntej csak olyan alakban adható a gyermekeknek, mely a mellett, hogy a tej alkotórészeit bomlasra nem képes állapotban tartalmazza, tápláló és könnyen emészthető anyagok hozzáadásával kifogástalan táplálékot képez. Ilyen követelményeknek felel meg az általános ismert Nestlé-féle gyermekliszt. Jelenleg a Nestlé-féle gyermekliszt az egyedüli megbízható készítmény, mely ezen követelményeknek teljesen megfelel.

SAKKJÁTÉK.

2598. sz. feladvány Schuster Zsigmondtól, Budapesten.

Világos indúl és a negyedik lépésre mattot ad.

2577. számú feladvány megfajtése Kintzig Róberttől.

- 1. Bg8-g5 ... c6-c5 (a,b,c) 1. ... Bf5xg5 2. f3-f4 + matt. 2. Vg1-g5 + matt.
- 1. ... Kd5-e5 1. ... Bg5-e5 2. f3-f4 + matt. 2. e3-e4 + matt.

A 2579. számú feladvány megfajtése Kintzig Róberttől.

- 1. Bc2-e2 ... Ke5-f5 1. ... a. Fd6xh6 2. d3-d4 + matt. 2. d3-d4 + matt.
- 1. ... Fb6xg3 2. Vd8-g5 + matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» — Ludányi Antal. — Wyszogrod Pál. — Beer Mór. (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert Farkas. — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffmann Antal (Léptérv). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör» — János (Bakony-Szentlászló). — A «Zborói Sakk-kör» — A «Kálóczi Katolikus-kör» — Veörös Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodaszőlők). — A «Dunaújlaki Egyetemesi kör» (Dunaújlak). — Barcsa Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó» (Leibicz). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Iszta). — «Csengeri Kaszinó» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesvárlak).

Szerkesztői üzenetek.

Anyámak. Poenitentia stb. Intelligens versek, csak kissé színtelenek s a hangulatok szétfoszlik a sorok között. Olvasásuk közben éreztük, mekkora útát tett meg a gondolat, a meg legelőbb felszakadva a papírosra ért s mennyi vezetett el színéből, hamvból ezen az úton.

Örzsömök a síkon. Sorát fogjuk ejteni még a nyár folyamán, csak egy kis türelmet kérünk.

Messaline - Radium - Louise - Tafel - Selyem - mely nyelven intenzív: 11990 - an Seidenfabrik. Henneberg in Zürich.

A Bőr- és Lithion-tartalmu Salvator-forrás - kitűnő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvényél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál. Húgyhajtó hatású! - Budapest, Főraktár Edeksuty L. urál.

MAGGI-fele IZESÍTŐ - Ki nem használja a Maggi-fele izesítőt a kereszt-csillaggal? - Csak az a kevés háziasszony, a ki eddig meg nem próbálta. Mintaüvegszele 12 fill.

Ne tétovázzék, ha fáj a feje, hanem használjon azonnal Beretvás-pastillát - Beretvás Tamás gyógyszerész. Kispesten. 3 dobozát ingyen postai szállítással.

Régóta bevált! NESTLÉ-FÉLE GYERMEKLISZT - Tiszta alpesi tejet tartalmaz. — Egy doboz ára K 1.80. — Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Tizennyolcz év. Anyámhoz. Az élet vár. Megkülönböztetett figyelemmel olvastuk verseit s ez alapon nem mondatunk egyebet, mint hogy családában volt önmaga felől, a mikor értéket tulajdonított munkáinak. Egyáltalán nem találunk bennük költőt, csak a nagytakarát látjuk a nagyra való hivatottság nélkül. Ez komoly véleményünk s mivel nyílt szívvel fordult hozzánk, leplezetlenül is kell megmondanunk az igazságot.

A vihar. Még sokat kell tanulnia és fejlődnie, a míg annyira viheti, hogy a nyilvánosság elé léphet.

KÉPTALÁNY.

A 25-ik számban megjelent képtalány megfajtése: Kis élet sok szíveség: ez a valódi lakoma.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Eh mit, nem kell a fejet lehorgasztani! - On holnapis - met egészen friss leasz és a turát velink együtt megetheti, ha féltucat Fay-féle valódi sodeni ásvány-pasztillát vesz be forró tejjel. Azonkívül még néhányat szopogathat is, a mi aztán teljesen helyreállítja. Ime néhány darab, tessék előgondni: én nyári utazásomra mindig elvittem magammal Fay-féle sodenit és könnyen átengedhetek Önnek néhány darabot. Különb nem is drágák, egy doboz csak 1 K 25 f-ke kerül és minden gyógyszerárban, drogériában és ásványvízkereskedésben kapható. Bármennyű utánzat visszatartandó. Veszélyesség Ausztria-Magyarország részére: W. Th. Guntzer, Wien IV. I., Grosse Neugasse 27.

RÉTHY BELA GYÓGYSZERÉSZ - 1836 BUDAPEST - RÉTHY FÉLE CZUKORKA - VALÓDI RÉTHY FÉLE CZUKORKA - MINDEN EGYES DROGÉRIÁBAN KAPHATÓ ÉS NÉV: RÉTHY.

Dús kebel két hónap alatt Pimplés Orientális áttal (keleti pilluk) az egyértelmű, melyek a nőket fejleszti, szilárdítja és az asszonyi kebelnek lecses teltség kölcsönöznek, a nélkül, hogy az egészségnél ártana. Az orvosoktól és a természetektől ismerve. Abszolút discretio. Dobozba hazru utalással K 6.45 bérmentve. J. Batio gyógyszerész, Paris. Raktárak: Budapest, Török J. Király-u. 12. Wien, Pasterhofstr. 15. Singerstrasse 15. 12292

Svájci himzések pompás rajzolások, mindig a legújabb! - Menyasszonyi szelvényeknek igen a jukalatos. - Finoman meghimzett batistekendők és divatos blúzok készült utasítás mellett Ausztria-Magyarország bármely helyére a legjobb hírnévű himzőgyár: Karl Josef Grass in Dornbirn, Altweg 21, Vorarlberg, Svávia válsztás végzetimintakül bérn.

Fülbetegek, kik fulngzásban szenvednek és nehezen hallanak, kérgenek prospektusát a legjobb életromos fülszűvőkről (a füllen alig látható). Kapható kizárólag Németi Mórnl Nagyváradon, Nagyvársztr 14. L.

MARGIT GYÓGY-FORRÁS - („Margittele” Beregmege) gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérzéses csete forog fenn. Megrendelhető: Edeksuty L.-nél Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácscon. 12396

Ne vásároljon selymet - mielőtt 10 filléres levelezéslapon mintákat nem rendelt volna a mi garantált szolid újdonságainkból fekete, fehér és színesben. Különlegesség: Messaline, Crepe de chine, Taffetas chiffon stb. menyasszonyi, bál, társasági és utcai tolettokra, ugyancsak blúzokra, hélérese stb. 1 K 25 f-ot 18 kor-ig méterenkint, valamint himzett blúzok és hüvelyk nadrágok is selyemből. Mi csak garantált szolid selymeket tudunk el közvetlen magánlelekre és már vámentesen szállítjuk házhöz. 12684 SCHWEIZER & Co., Luzern U/24. (Svájcz.) Selyemszüvet-kivitel. — Kir. udv. szállító.

Hazai termék! Hazai termék! a Mohai ÁGNES-Forrás - Elsőrendű természetes szénsavas nátron-tartalmú ásványvíz. Ideges gyomorhaj, légső, tüdő-, gyomor- és bélhurut, csontlágulás, vese és hólyagbántalmak esetében kitűnő eredménnyel használtatik, kellemes borvív. 1 1/2 literes üvegekben 42 fillér. Üres üvegeit 8 fillér körül vissza. Mindenütt kapható. A forráskezelőség. Főraktár EDESKUTY L. cs. kir. udv. szállítóal Budapest, V., Erzsébet-tér 8. Telefon 16—32.

PETROLNERUDA - kítő nő hajvív - NERUDA FÉLE Pimpere Borok - KÉSZITTE: NERUDA NÁNDOR - BUDAPEST IV. FŐRSUT-HÁDÓ UTCA 72A - FŐRSUT-HÁDÓ UTCA 72A - LEGJOBB HÁZISZER - 1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

Vesszőparipa-lilliomtejszappan - Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tetschen E/m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyosága szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan marad az összes gyógyszerápanok között, seplel ellen, valamint gyöngy, puha bőr és rózsás arcszín elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban és drogériában, illatszer- és fodrászárban. 12142

Hölgyeim! Kímélték hajukat! Uj! Meglepő hatás! Uj! „FRAUENLOB“ szab. természetes hajfoltórtó szűrés nélkül elérhetünk egy teljesen laposan fekvő hajfodort, melyről az általában megkívánt öndiagnózis mindjárt jelentkezik. Modern és lényegesen halmozottabb, kíméletesebb. Minden hölgy, a ki „Frauenlob“-ot megpróbálja, el van ragadtatva. Ára csak 60 fill. A drogistáktól, az illatszert, rövidhártyakereskedőktől és fodrászoktól csak Frauenlobot kérjen. A hol nincs, dírekt szállítja az osztály-magya vezérigazgatója.

BUDOLF FOHL, WIEN, II., Valeriestrasse 9-10.

Minden ragyog mint a nap. Mayer-féle Solarine r.-i. Berlin

„SOLARINE“

„SOLARINE“ Napfény fém-krém.

A „Solarine“ nem piszkító paszta, hanem tiszta fémkrém, mely nem fészkölik. Meglepő gyorsan tisztít minden ezüstöt, rozét, ezüst, bádogat, ólmot, nickelt, kina-ezüstöt stb. Fényesítő ereje más paszttal szemben összehasonlíthatatlanul nagyobb, szebb és állandóbb. Árak (2. szám) 15x10^{1/2} cm ezüstkannában 88 kr. (1 K 66 L) bérmentve. Minta kancsó (1 szám) 12x9^{1/2} cm ezüstkannában 48 kr. (96 fill.) utalványon beküldött pénz vagy bélyeg ellenében teljesen bérmentve küldetik. Fővárt. PLOKÉ és H.A.S.-nál Budapest VI. ker., Andrássy-út 13. — Kapható minden fűszerüzletben. Viszontelárúsiók kérjenek nagyban árakat és plakátokat. Ügynökök felvételnek. A Solarinetől minden ügy — ragyog, mint a tükör. —

Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás

ezimű ismertető füzetet bárkinek bérmentve küld Haltenberger Béla, Kassa. ▲▲▲▲▲

Szépítő Kúrát

végezhet mindenki odahaza, ha egy dr. Jutassy-féle szépítő készletet beszeres.

Bőrszépítő készlet a normális, ép, tiszta arc bőr szépségének ápolására és megőrzésére; száraz, sörnyös, durva, hámló, feszülő, viszkető, heradó bőrre; ráncok és libabőr ellen.

Bőrgyógyító készlet fénys, zsíros, pórusos, pattanásos (vimmeris), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, legyási foltok és izadási ellen.

Bőrtisztító készlet Elszárgult, leburnult napsütött arcok fehéritésére, szepítő és májolt ellen.

Hámlasztó készlet Levesefoltok, tág pórusok, pattanásnyomok, rozspattanás (rosacea) bőrkeményedés, borvirág, himlőhely és sebhely ellen.

Haj-gyógyító készlet hajkorpa, hajhullás ell. s kopaszod. megakadályozására.

Ezen készletek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek biztos hatását 1892 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek általános megismerését az intézet főnöke: dr. Jutassy József kozmetikus bőrgyógyász, egészségügytanár kezeli. Kinek receptjeit szerinti szerek készülnek. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikerrel kezelheti önmagát azon szépség-hibája ellen, melynek megfelelő készletet beszeres. Jutassy dr. «Szépségápolás» c. könyve minden készlethez mellékelve van.

Minden egyes készlet ára 5 korona.

Készít és elárúsítja személyesen vagy posta útján a **Kozmetikai Gyógyintézet** Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em.

Kapható vagy megrendelhető az intézet kivül minden gyógyszerárban. — Fővárt.: Török József gyógyszerár 12403 Budapest, VI., Király-utca 12. szám. 12402

David Károly és Fia

doboz-, papíraru- és szabad. fémkapocsgyára

Budapesten, I., Mészáros-utca 58.

Telefon sz.: 41-48. Sörgyöngyim: Cartonage. Gőzörre berendezve.

A magyar kir. dohányjövődék szállítója.

Napi gyártás 150,000 doboz.

KALOGÉN

BRÁZAY SOSBORSZESZ-FOGKREMA LEGJOBB!

David Károly és Fia

doboz-, papíraru- és szabad. fémkapocsgyára

Budapesten, I., Mészáros-utca 58.

Telefon sz.: 41-48. Sörgyöngyim: Cartonage. Gőzörre berendezve.

A magyar kir. dohányjövődék szállítója.

Napi gyártás 150,000 doboz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT és LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE

IV., Egyetem-utca 4. szám (Wodianer F. és Fiai) r.-t. VI., Andrassy-út 21. sz.

== kiadásában megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók: ==

Az **EGÉSZSÉG KÖNYVTÁRA**

SZERKESZTI GERLÓCZY ZSIGMOND dr.

Az Országos Közegészségi Egyesület kiadványa.

Most jelent meg

Az **ANGOLKÓRSÁG**

Irta PREISICH KORNÉL dr.

egyetemi magántanár, kózkórházi főorvos.

Ára kötvé 1 korona.

Az **ANYASÁG HIGIÉNÉJE**

Irta thurzóbianyai ELISCHER GYULA dr.

Ára 1 kor. 50 fill.

A **gyermek lelki világából**

Irta BABARCZI-SCHWARTZER OTTÓ dr.

Ára 1 kor. 50 fill.

A **mérgezésekről**

Irta VÁMOSSY ZOLTÁN dr.

Ára 2 korona.

A **TUBERKULÓZIS**

Irta SZEGEDY-MASZÁK ELEMÉR dr.

Ára 1 korona.

A **GYERMEKRŐL**

Irta BÓKAY JÁNOS dr.

Ára 1 kor. 50 fill.

A **gyermek táplálkozásáról**

Irta BEREND MIKLÓS dr.

Ára 1 kor. 50 fill.

A **fertőző betegségekről**

Irta GERLÓCZY ZSIGMOND dr.

Ára 1 kor. 50 fill.

A nyolc kötet egyszerre megrendelve 10 korona.

Most jelent meg!

WILDE OSZKÁR

MESÉK, TÖRTÉNETEK ÉS KÖLTEMÉNYEK PRÓZÁBAN.

Fordította MIKES LAJOS

Ára díszes kiállításban 4 korona.

Ugyanígyen alakban jelentek meg WILDE OSZKÁR-ól

DORIAN GRAY ARCKÉPE. Fordította Schöpfung Aladár. Ára 4 korona.

A READ'NGI FEYGHÁZ BALLADÁJA. Fordította Radó Antal. Ára 1 K 60 L.

Wilde Oszkár munkái a Magyar Könyvtárban Egy-egy szám ára 30 fillér.

De Profundis. (498-499. sz.) Három mese. (444. sz.) Aforizmák és ötletek. (502. sz.) Az eszményi férj. (495-496. sz.) Lady Windermere legyezője. (333. sz.) Salome. (479. sz.) Bunbury. (488-489. sz.) Flórenczi tragédia. (506. sz.)

A Nemzeti Színház nagyszerű műsordarabjai:

A hálás utókor.

Színjáték 3 felvonásban.

Irta LENGYEL MENYHÉRT.

Amatőr kiadás. Ára 2 korona 50 fillér.

Fátum.

Színmű 3 felvonásban.

Irta ZSIROS ISTVÁN.

Amatőr kiadás. Ára 2 korona 50 fillér.

MOLNÁR FERENCZ KÖNYVEI:

RABOK REGÉNY Ára 4 korona	MUZSIKA ELBESZÉLÉSEK Ára 4 korona
GYEREKEK RAJZOK Ára 30 fillér	AZ ÖRDÖG Vígjáték három felvonásban Hatodik kiadás Ára 2 kor. 50 fill.

Regény diákok számára:

A PÁL-UTCZAI FIÚK

Ára vászonkötésben 6 korona

Egy-egy szám ára 30 fillér. Minden füzet külön kapható.

OLCSÓ KÖNYVTÁR.

Szerkesztő Gyulai Pál.

UJ:

1450. A magyar szabadságharcz német dalnoka. Személyek Hartmann Mária költeményéből. Ford. Kozma Andor.

1451. Gyulai Pál. Emlékezés Deák Ferenczre.

1452-1453. Istváni Pál. Volter és Grizeldia. Bevezette és magyarosággal kiegészítette kisértő Vende Ernő.

1454-1456. Ihering Rudolf. Küzdelem a jogért. Fordította dr. Szilassy Öcsér.

1457-1463. Mac Donagh Mihály. Az angol parlament szokásai, forrásai és humorai. Ford. Huszár Imre.

1464-1473. Fogazzaro A. A szent. Regény. Ford. Veltői J.

1474-1478. Ötven év előtt. Elbeszélés. Irta Jókay Lajos.

1479-1480. A kondor. Irta Stifter Adalbert. Németből fordította B. K.

1481-1485. Candide vagy az optimizmus. Irta Voltare. Fordította Langer Ignác.

1486-1488. Furio. Elbeszélés. Irta D'Amicis. Olaszból fordította Elek Arthur.

1489-1494. Sterne érzékeny utazásai. Ford. Kazinczy Ferencz. Bevezette és kiadta dr. Berki Miklós.

1495-1497. Balzac. Irta Taine H. Franciaából fordította dr. Halasy Aladár.

1498-1499. A szendmiori kolostor. Irta Grillparzer. Fordította Györfi K.

1500-1502. Nyomor és büntettek. Irta dr. Balogh Jenő.

1503-1505. Utazás a Harzban. Irta Heine. Németből fordította Oláh Gábor.

1506-1508. A pozsonyi diéta. Vigjáték 3 felvonásban. Irta Bereczik Árpád.

Budapest—Ruttká—Oderberg—Breslau—Berlin—Hamburg.

915	330	550	1110	ind. Budapest k. p. u. érk.	519	95	1245	915
1122	444	738	138	é. Hatvan	ind.	209	759	1133
805	1030	425	1147	é. Ruttká	ind.	352	950	548
214	247	925	503	é. Oderberg	ind.	1118	540	115
329	953	610	ind. Oderberg	é. érk.	940	458	1255	950
556	215	1035	é. Breslau	ind.	610	215	1035	610
1116	849	526	é. Berlin	ind.	1131	834	439	1131
452	529	950	é. Hamburg	ind.	443	138	1252	443

* Julius 1-től szeptember 15-ig.

Budapest—Zsolna—Oderberg—Breslau—Berlin—Hamburg.

700	920	650	920	ind. Budapest ny.p.u. érk.	635	930	555	945
950	159	915	141	é. Galánta	ind.	209	705	119
133	830	1224	716	é. Zsolna	ind.	915	346	718
503	1214	302	1203	é. Oderberg	ind.	540	115	340
610	329	1229	ind. Oderberg	é. érk.	458	1255	940	
1035	556	310	é. Breslau	ind.	215	1035	610	
529	1116	849	é. Berlin	ind.	1131	834	439	1131
950	452	529	é. Hamburg	ind.	443	138	1252	443

Budapest keleti p. u.—Wien—Prag—Karlsbad—Marienbad—Franzensbad.

730	1230	140	1010	ind. Budapest k. p. u. érk.	625	135	910	
210	559	545	501	é. Bruck-Királyhida	ind.	1158	953	127
224	615	552	513	é. Bruck-Királyhida	ind.	1121	946	113
353	750	610	632	é. Wien St. E. G.	ind.	955	850	115
550	925	700	ind. Wien St. E. G.	é. érk.	940	710	912	
655	524	249	é. Prag	ind.	758	119	735	
1115	924	750	é. Karlsbad	ind.	1151	724	1032	
324	1158	1038	é. Marienbad	ind.	853	546	702	
1243	1243	915	é. Franzensbad	ind.	938	406	838	

Budapest nyugoti p. u.—Wien—Prag—Karlsbad—Marienbad—Franzensbad.

920	230	505	1000	ind. Budapest ny.p.u. érk.	745	140	1105	
400	553	827	445	é. Marchegg	ind.	1240	1010	749
420	557	833	500	é. Marchegg	ind.	1213	1005	744
539	655	Caustakozás	620	é. Wien St. E. G.	ind.	1055	905	649
550	925	Stadlann	700	é. Wien St. E. G.	é. érk.	940	710	912
655	524	249	é. Prag	ind.	758	119	735	
1115	924	750	é. Karlsbad	ind.	1151	724	1032	
324	1158	1038	é. Marienbad	ind.	853	546	702	
1243	1243	915	é. Franzensbad	ind.	938	406	838	

Budapest—Wien—Passau—Nürnberg—Cöln—Liège—Bruxelles—Ostende—London.

205	1030	ind. Budapest k. p. u. érk.	135	.	
545	501	é. Bruck-Királyhida	é. érk.	953	
552	513	é. Bruck-Királyhida	é. érk.	946	
610	632	é. Wien St. E. G.	é. érk.	850	
100	230	1000	ind. Budapest ny.p.u. érk.	745	
550	553	445	é. Marchegg	ind.	1240
557	500	é. Marchegg	ind.	1213	
700	655	620	é. Wien St. E. G.	ind.	1055
725	705	650	é. Wien St. E. G.	é. érk.	1034
800	735	725	é. Wien Westbhf.	ind.	1005
1045	830	730	é. Wien Westbhf.	é. érk.	920
340	217	150	é. Passau	ind.	341
401	246	213	é. Passau	é. érk.	310
557	436	408	é. Regensburg	ind.	124
755	645	600	é. Nürnberg	ind.	1142
1062	902	805	é. Nürnberg	ind.	932
1224	1159	1115	é. Frankfurt/M.	ind.	831
410	340	310	é. Cöln	ind.	2800
529	716	731	é. Aachen	ind.	1010
602	800	827	é. Liège	ind.	650
750	943	1023	é. Bruxelles	ind.	500
952	112	112	é. Ostende (Quai)	ind.	343
512	1045	é. London (Dover át)	ind.	900	

* Coblenzen át. * Niederlahnsteinon át. * Juniús 1-től. * Nyugat-európai idő.

Budapest—Köln—Predeal—Bukarest.

820	915	ind. Budapest k. p. u. érk.	750	640
348	211	é. Nagyvárad	ind.	239
842	553	é. Kolozsvár	ind.	110
712	209	é. Brassó	ind.	345
111	331	é. Predeal	ind.	112
319	531	é. Predeal	é. érk.	124
357	604	é. Sinait	é. érk.	1130
805	920	é. Bukarest	ind.	800

Budapest—Arad—Predeal—Bukarest.

800	1220	200	ind. Budapest k. p. u. érk.	1225	115	725
329	910	654	é. Arad	ind.	509	818
1125	821	1137	é. Tóvis	ind.	840	1020
712	209	452	é. Brassó	ind.	245	1020
319	531	611	é. Predeal	é. érk.	124	1020
357	604	523	é. Sinait	é. érk.	1130	844
805	920	1120	é. Bukarest	ind.	800	525

* Juniús 1-től.

Budapest—Miskolc—Lawoczne—Lemberg—Odessa—Kiew—(Moszkva).

735	215	940	ind. Budapest k. p. u. érk.	635	100	955
1050	538	311	é. Miskolc	ind.	111	94
210	1024	1008	é. Bány	ind.	525	445
530	228	441	é. Lawoczne	ind.	1249	1224
610	319	615	é. Lawoczne	é. érk.	1152	1140
815	455	815	é. Strj	ind.	940	920
1100	729	1100	é. Lemberg	ind.	730	642
925	815	é. Odessa	é. érk.	1157	846	
815	é. Kiew	é. érk.	915	935		
1045	é. Moszkva	é. érk.	910	650		

Budapest—Kassa—Oderberg—Breslau—Berlin—Hamburg.

650	810	150	845	ind. Budapest k. p. u. érk.	815	155	845	1025
1010	1243	514	159	é. Miskolc	ind.	253	1028	316
1144	339	700	454	é. Kassa	ind.	1290	850	1145
835	247	327	503	é. Oderberg	ind.	1118	115	215
940	329	610	ind. Oderberg	é. érk.	940	710	912	
1143	556	1035	é. Breslau	ind.	610	215	1035	610
529	1116	849	é. Berlin	ind.	1131	834	439	1131
950	452	529	é. Hamburg	ind.	443	138	1252	443

* Juniús 1-től szeptember 15-ig.

Az állomások neve mellett jobbról álló időadatok alulról felfelé olvasandók.

Az állomások neve mellett jobbról álló időadatok alulról felfelé olvasandók.

Az állomások neve mellett jobbról álló időadatok alulról felfelé olvasandók.

Mi a Kufeke

A legjobban bevált és legelső szak-tekintélyektől, valamint a bel- és külföldi ezernyi gyakorló orvosától ajánlott láplák, egészséges és nyomorbeteg gyermekek és felnőttek számára, mely nagy táp-értékkel bír, előmozdítja az izom-és csontfejlődést, szabályozza az emésztést és olcsó a használatban. A csecsemő című tanulmányos füzetek ingyen kapható az árusítóhelyeken vagy pedig Kufeke R. c. négnél Wien, III. 12888

ÉKSZEREK, EZÜSTNEMŰEK,
gyári áron egyházi szerek, órák, angol francia és china-ezüst dísz tárgyak, a legújabb angol rendszer szerint beszerzhetők részletfizetésre

Sárga János ékszergyártó Kolozsvárt.
Képes nagy árjegyzék ingyen.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTAN BELA gyógyszer-tudós, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 12445

Feltűnést keltenek **TITANIA** győrs-gőzmosógépek

Egy gyermek mossa vele
az előbbihez képest 1/3 idő alatt a ruhát hófehérré.

Minden gépet próbára 55 koronától feljebb.
Képviselek kerestettek: Bizonnyitványok, prospektusok ingyen. 12607
TITANIA-művek, Wels 179
O.-Oesterr.

BÁRÓ KEMÉNY ZSIGMOND ÖSSZES MŰVEI
Közrebocsátja **GYULAI PÁL**

Most jelent meg a XII. kötet:
Forradalom után
Még egy szó a forradalom után

Ara fűzve 5 kor. 40 fillér, vászonkötésben 7 « 80 «

Kapható: **Lampel R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Jövedelmező melléklet. **HOMOK** — **ARANY** Csakély befektetés.

ha ezementel lesz keverve és kézi vagy erő-fűzre berendezett gépekkel elismert elsőrendű betonfalazóglák, cementföldeserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártásra fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk figyelmüket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen. **Levelezés nyelven.**

Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co. Markranstädt bei Leipzig. 12771

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

FÖLDES MARGIT CRÈME
LEGJÓBB ARCZSZEPTŐ SZER

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL

Egyetlen kiállítás 1906 Legmagasabb kitünt. Ezüstöszer gyémántok, vörösgöngyök és lábbadozók számára, sztrágyorjesztő, ideg-öröszítő és vérjavító szer.

3000-nél több orvosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.**
Vásárolható a gyógyszerüzletekben állítás üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Akar-e szép lenni?
Akkor ne használjon mást, mint a legjobbnak általában — elismert —

Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot,
a melytől rózsás, üde, selymes arczbört nyer, eltünteti a ráncokat, szepöl, májfoltot, pattanásokat, stb.

Nyaralásnál nem nélkülözhetjük, mert a legkeményebb talajvizet is megpuhítja. Kiváló házszer torok-, szemgyulladás, izadás és szájbűz ellen. A fogak fehéritése és épentartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális házszer gyermekápolásnál és háztartásban a legjobb lelkismerettel ajánlható.

Egy doboz ára 30 és 75 fillér.

Rogátsy-féle borax-örém 1 K, borax-szappan 80 f., borax-póder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér.

ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája,
Budapest, VII., ker., Rákóczi-út 10. szám.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

Kérje ingyen és bérmentve nagy képes magyar árjegyzékemet 3000-nél több ábrával órákról, arany- és ezüstművekről.

Az első órágyár Brnx: **KONRAD JÁNOS** cs. és kir. udv. szállító Brnxben 1031. szám. (Csehország) Valódi ezüst remontrár óra K 8.40. Valódi ezüstlánc K 2.60. Kockázat kizárva! Becserülés megengedve v. a pénz vissza.

GRAND PRIX PARIS 1900 ST. LOUIS 1904

PIANOS, HARMONIUM „SCHIEDMAYER, PIANOFORTEFABRIK” vorm. J. & P. SCHIEDMAYER K.u.k. Hoflieferanten STUTTGART Neckarstr. 12.

Egyedüli képviselőség Magyarország részére: **Chmel J. és Fia Budapest, Gizella-tér.**

Uj zseb-messzelátó kompaszszal és tükörrel

összeszerelhető, nagy messzelátással, egyáltalán nagyítóüveg, gyújtóüveg és szemüveg gyámit használható, könnyen zsebben hordható, darabonként csak K 1.50, 3 db K 4.— Ha nem tetszik, pénz vissza. — Székelyudvarhely elöljáróság vagy utána-vétel mellett. — Cs. és kir. udvari szállító

Konrad János kivitelháza Brnx 1268. sz. (Csehország) Inygen és bérmentve külföldön kívánatra mindenkinél fogárjegyzékemet 3000 képpel.

Ujdonság!

Amerikai Iker fagyalt-gép. Egyszerre kétféle fagyalt és jegesítő vagy parafát készíthető. Könnyen egyszerű, kényelmes. Működése gyors és könnyű. Kállásban erős és tartós. Kézüllésben minden háztartásban, cukrászdában, kávéházban és vendéglóban.

Időár tartalom 2 3 4 6 8 10. — 12.50 15. — 20 25 — 35

Leírás és használati utasítás, valamint nagy képes nyári árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küld.

KERTÉSZ TÓDOR
Budapest, Kristóf-tér.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomor-gyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóvja a gyomortermelését. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

12293 Kapható: minden gyógyszerüzletben valamint **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerüzletében **ARAD, Szabadság-tér.**

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcson R-T.
Irodái: VI., Andrássy-út 5 sz. a. (szaját házában). Befizetett részvények: 10 millió korona. Eltörölt betétek, lezártól váltókai és ellopott nyújt értékpapírokra. M. kir. szab. oszt. sorajáték felármentő helye: VI., Andrássy-út 5. Készlet: IV., Károly-körút 48., IV., Ferenctér térsz. (Irányi-utca sarkán). VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-út 11882

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros 11920

Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: **Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.**

Központi víz- és gőzfűtések, légcsész- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízmozdítók emelőgépek stb. Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készítenek.

VASÁRNAPI UJSÁG

30. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) Szerkesztő **HOITSY PÁL.** Főmunkatárs **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** Budapest, Julius 26.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A «Világkronika»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

A SZENTANTALI KASTÉLY.
Külvil van a levéltár, mely a Koháry-családra vonatkozó sok nagybecsű okiratot tartalmaz, a melyek, különösen a Thököly- és Rákóczi-korra vonatkozóak, gazdag források a kor történetének. Itt vannak a Balassák s az egykor Murány várában lakott Széchyek családi okiratai is. A régi magyar irodalom érdekes em-

HONTMEGYÉBEN, Selmeczbányától alig fél-óránira nagyról lakóhelyhez méltó vadregényes helyen fekszik Kóburg Fülöp herceg szentantali kastélya. Egykor a Koháryak építették fel, az ő magvuk szakadtával szállott leány-ágon a Kóburg hercegekre s a hercegi család magyar ágának egyik legnagyobb kastélya. Ma esőndesebb élet folyik benne, Fülöp herceg minden évben fölkeresi és sokat vadászik a környéken, néha Ferdinánd bolgár fejedelem is meglátogatja, egyébként üresen áll majd az egész évben. Régebben azonban vigabb élet folyt benne, az ötvenes, hatvanas években s még a hetvenes évek elején is minden évben négy-öt hónapot töltött ott a hercegi család. Fülöp herceget, Ferdinánd fejedelemet s Klotild főhercegnőt szonyt, a boldogult József főherceg özvegyét sok kedves gyermekkorú emlék fűzte a honti erdőszoros bércekhez.

A kastély a Selmeczpatak és a tópataki erdőszelén, Szentantali községben van, elég meredek dombra építve, s évszázados árnyas tölgyek és nyárfák körítik. Az egyemeletes, hatalmas kiterjedésű, négyszögben épült kastély tizenhét holdas, gondozott angol park szelén terül el, a melynek két szép mester-séges tava van. A XVI. század végén épült várszerű épület nem egyszerre épült föl mai nagyságában, hanem három különböző időszakban. A tágas udvaron, a melynek közepén szökőkút is van, a régi kurucz- és labancz-világban nem egyszer egész ezred katonaság gyülekezett össze. Az udvar közepén épült részen van a kastély harang-tornya, alatta a homlokzaton elég jó karban levő régi freskók láthatók.

A műkincsekben igen gazdag kastélynak közel nyolczvan, teljesen berendezett szobája van s a bennük látható régiségek és hadi felszerelések, valamint a mintegy kétszázra tehető történeti olajfestményü arczkép óriási kincsessel ér föl. Az igen értékes, ritkaság-számba menő, berakott művi bútorokat a XVII. század elején hordták át a császáriak által később levegőbe röptett Murány és Füle, valamint Szintya és Csábrágh várakból a kastélyba, a hol mind maig teljes épségükben megőrizték valamennyit.

A kastély földszintjén, sok egyéb helyiségen

lekei, gróf Koháry István fogságában költ verseinek eredeti kéziratai is itt találhatók. Sok érdekes ereklyéje van a kastély barokk-stílus templomának is, köztük értékes miseruhák, melyeket a Kóburg hercegi család nőtagjai hímeztek.

A régi feudális időkre emlékeztet a kastély

Balogh Rudolf távcső-lencsével készített felvétele. A SZINYA-HEGY A SZENTANTALI KASTÉLY PARKJÁBÓL FÖLVÉVE.